

Handling 2023 nr 174

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 och begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Yrkande från V, MP och S med förslag till beslut av kommunstyrelsen för egen del har bifallits.

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från V, MP och S den 1 september 2023 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
2. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 förlängs i avvaktan på att en ny plan antagits, som längst till 2024 års utgång.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Jenny Broman (V) yrkade bifall till yrkande från V, MP och S den 1 september 2023 och avslag på tilläggsyrkande från SD den 18 augusti 2023.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och tilläggsyrkande från SD den 18 augusti 2023.

Kommunstyrelsen beslutade först utan omröstning att bifalla Jenny Bromans yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade därefter utan omröstning att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Jörgen Fogelklou (SD) reserverade sig mot beslutet till förmån för det egna yrkandet.

Representanterna från M, D och L antecknade som yttrande en skrivelse från den 15 september 2023.

Göteborg den 20 september 2023
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

Yttrande

Moderaterna, Demokraterna, Liberalerna,
Kristdemokraterna

2023-09-15

2.1.6

Yttrande angående Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022 och begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet

Yttrandet

Hemlöshet är ofta förknippat med försämrade livsförhållanden och direkt lidande. Det är därför självklart att Göteborgs Stad ska arbeta systematiskt för att minska hemlösheten. Det är positivt att den nuvarande planen har uppnått tre av sex mål och samtliga 15 åtgärder är genomförda. Till exempel har hemlösheten minskat med 36% (mål 20%) och den akuta hemlösheten har den lägsta nivån sedan 2015. Samtidigt finns mer att göra.

Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna yrkar för att den nya planen ska ha som mål att hemlösheten ska upphöra samt inriktningen att barnfamiljer inte ska vräkas. Även om ambitionerna är lovvärda är verkligheten tyvärr mer komplex. Det är inte bara de som saknar tak över huvudet (akut hemlös) som omfattas av definitionen hemlös. Till hemlös räknas även de som bor i en av kommunen ordnad boendelösning. Det betyder att de som omfattas av stadens stödjande insatser definitionsmässigt räknas som hemlösa. Även personen som har sökt bistånd för sin boendesituation och bor tillfälligt/ kontraktslöst hos någon annan eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt omfattas av definitionen. Enda sättet är att åtgärda denna strukturella hemlöshet är att bygga fler bostäder och även under gynnsamma förhållande kommer det ta 10-tals år att bygga ifatt bostadsunderskottet. De 25 000 färdigställda bostäder till 2028 som styret angett som mål i sin budget kommer inte att räcka för att hemlösheten ska upphöra. Målen är inte förenliga. Med en vikande byggkonjunktur och efter att de styrande stoppat flera pågående bostadsplaner kommer det ta ännu längre tid. Ett mål om att hemlösheten ska upphöra helt blir därför utopisk och det är rimligare att arbeta mot mer realistiska mål som i nuvarande plan som har haft som mål om att hemlösheten ska minska med 20%. Ambitionen får gärna skruvas upp om exploateringsnämnden bedömer det realistiskt.

Inriktningen att inga barnfamiljer ska avhysas finns redan i nuvarande plan. Det är dock rimligt att göra undantag till exempel om uppsägning av hyreskontrakt och avhysning är en del i att flytta på en förövare vid våld i nära relationer. När föräldrar inte betalar hyran flera månader i sträck måste det till slut bli fråga om uppsägning och till sist avhysning. Att inte betala hyran trots att det finns försörjningsstöd och erbjudande om sociala insatser är ett tecken på bristande förmåga att som förälder kunna tillgodose barns grundläggande behov av boende. Det kan vara andra insatser som behövs för barnets bästa och för att stödja familjerna, till exempel kommunalt kontrakt i kombination med andra sociala insatser. Uppsägning av hyreskontrakt och avhysning kan även vara en del i att hantera gängkriminalitet och tryggheten för övriga boende, inklusive barn, i en fastighet eller i ett område.

Det är lämpligt som föreslås av exploateringsnämnden att kommande hemlöshetsplan utgår från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022 – 2026. Med anledning av detta bifaller vi tjänsteutlåtandets förslag till beslut.

Yrkande

Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Socialdemokraterna

2023-09-01

2.1.2

Yrkande angående – Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 och begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
2. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 förlängs i avvaktan på att en ny plan antagits, som längst till 2024 års utgång.

I kommunstyrelsen:

Exploateringsnämndens begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet godkänns utifrån tjänsteutlåtandets inriktning och med målet att hemlösheten ska upphöra, samt inriktning att barnfamiljer inte ska vräkas.

Yrkandet

Vi instämmer i tjänsteutlåtandets bedömning att den nationella strategin mot hemlöshet är en god utgångspunkt för en ny plan mot hemlöshet, samt att den upparbetade samverkan i Göteborgs stad behöver fortsätta för att nå framgång i arbetet. Vi vill utöver det att planen ska utformas i enlighet med de mål och uppdrag som nämnder och bolag har från och med 2023 som rör hemlöshet. Planen bör därför även inkludera målet att hemlösheten helt ska upphöra samt inriktas utifrån uppdraget att barnfamiljer inte ska vräkas.

Tilläggsyrkande

23-08-18

Ärende nr: 2.1.1

Yrkande angående – Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 och begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
2. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 förlängs som längst till 2024 års utgång, i avvaktan på att en ny plan antagits.

I kommunstyrelsen:

1. Exploateringsnämndens begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet godkänns.
2. Med omgående verkan ska det tydligt framgå att nyanlända barnfamiljer ej har företräde eller rätt till särlösningar rörande ett förstahandskontrakt. Detta ska även tydliggöras i den nya planen.

Yrkandet

Enligt likställighetsprincipen, som uttrycks i 2 kap. 3 § kommunallagen ska kommuner och landsting behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. S, V och MP tillsammans med Centerpartiet har redan låtit nyanlända flyktingfamiljer som kommit efter 2015 gå före i Göteborgs bostadskö. 2700 anvisade nyanlända har tillhandahållits bostad i upp till 6,5 år. Sverigedemokraterna har länge varnat för vad som kommer ske efter dessa år har gått. Nu har de rödgröna tagit steget längre genom att ge nyanlända ett förstahandskontrakt.

Oförmågan hos övriga politiker att vilja se prognoser och lyssna till SD:s varningar, i synnerhet från 2015 och framåt, har lett oss till nuvarande situation. Göteborg blöder och människor med sociala problem tvingas ut på gatan när andra grupper får förtur till boenden. Krav på motprestationer ska rimligen vara på plats redan innan bidrag och förstahandskontrakt delas ut. Det hade eliminerat den stora ökningen av parallella samhällen och den framväxt av ghetton som vi ser idag. Göteborgs övriga partier har skapat ett samhälle med stora samhällsklyftor och segregation.

Andelen utrikes födda hemlösa ökade nationellt från 23 procent 1993, till 43 procent 2017. Största gruppen inom hemlösa utrikes födda är personer från Mellanöstern, vilka utgör 18 procent, följt av personer från Afrika, 11 procent. I kartläggningen ingår inte utrikes födda utan uppehållstillstånd, ej heller personer från övriga Europa som vistas i kommunerna, men saknar förankring här.

80 % av de utrikes födda som är hemlösa i Göteborg saknar social problematik utan egentligt bidragsbehov. Ökningen av stadens befolkning och bostadsbristen har lett till att fler vänt sig till socialtjänsten för att få hjälp med boende.

Sverigedemokraterna har tidigare motionerat om att införa ”Landskronamodellen” i staden (att det krävs egen försörjning som nyinflyttad till kommunen för att få en lägenhet via allmännyttan).

Vi har motsatt oss den nya bosättningslagen i kommunstyrelsen samt EBO-lagen nationellt samt att 2700 anvisade nyanlända har tillhandahållits bostad i fyra år.

Vi motsätter oss givetvis att de rödgröna nu även ger dessa flyktingar en gräddfil till ett förstahandskontrakt och att alla andra barnfamiljer och studenter med framtidsdrömmar snällt får stå i bostadskön.

Trots årtal av försök till etablering har människor inte kommit ut i arbete. Många klarar sig inte utan försörjningsstöd eller bostadshjälp. Bidragsfällan har för en del blivit en cementerad bekvämlighet, trots att ett livslångt bidragsberoende i sin helhet blir dåligt även för barnens framtidsutsikter i familjen.

Med större transparens och ärlighet från övriga partier hade problemlösningar varit framme långt före migrationsvågen. Med rimliga krav hade människor kommit ut på den verkliga arbetsmarknaden i stället för att vara bidragsberoende.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-11

Diarienummer 0497/23

Handläggare

Karin Magnusson, Lena Risfelt

Telefon: 031- 368 05 80, 031-368 03 61

E-post: karin.magnusson@stadshuset.goteborg.se

lena.risfelt@stadshuset.goteborg.se

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 och begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022, i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, antecknas.
2. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 förlängs i avvaktan på att en ny plan antagits, som längst till 2024 års utgång.

I kommunstyrelsen:

Exploateringsnämndens begäran om igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet godkänns.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige antog den 16 april 2020 Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022. Planen omfattar ett övergripande mål, fem mål, fyra fokusområden och 15 åtgärder för att minska hemlösheten. I samband med beslutet fick fastighetsnämnden i uppdrag att samordna stadens arbete utifrån planen.

Exploateringsnämnden översänder en uppföljning av planen. I uppföljningen presenteras en slutredovisning av mål och åtgärder inom fyra fokusområden. Tre av sex mål har uppnåtts och samtliga 15 åtgärder är genomförda. Dock återstår fortsatt implementering av vissa åtgärder. I uppföljningen framgår hur stadens organisationer samverkat i genomförandet. Ärendet omfattar även en begäran om ett uppdrag att ta fram en ny plan mot hemlöshet. Kommande hemlöshetsplan bör utgå från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026. Den etablerade samverkan bedöms fortsatt behöva finnas med i genomförandet av den nya planen.

Stadsledningskontoret delar exploateringsnämndens bedömning att en ny plan mot hemlöshet bör arbetas fram. I avvaktan på förslag på ny plan bör nuvarande plan förlängas, som längst till 2024 års utgång.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Det är en personlig tragedi för de människor som hamnat i hemlöshet och behöver samhällets stöd för att få en tryggad bostadslösning. Det är också en hög samhällsekonomisk kostnad förknippad med att människor står utan bostad. Det är kostnader som i huvudsak ska täckas av kommunerna. Exploateringsnämndens uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2023 visar att socialnämnderna har kostnader för socialt boende och nödbistånd som uppgår till 475 miljoner kronor. Beräkningen är att planens åtgärder har minskat stadens kostnader med 19 procent, från 2018-2022, vilket motsvarar 113 miljoner kronor.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Såväl Förenta nationernas konvention om mänskliga rättigheter, Agenda 2030, Regeringsformen som Göteborgs Stad plan mot hemlöshet slår fast att det offentliga ska verka så att människor tryggas en hållbar bostadslösning.

Regeringen har tagit fram en nationell strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026. Strategin innehåller mål där exempelvis det offentliga ska verka för att hemlöshet ska förebyggas och att ingen ska bo eller leva på gatan. Människor som hamnat i en situation som gör att de behöver stöd för att motverka hemlöshet är en heterogen grupp. Det framgår inte minst i den definition som Socialstyrelsen slagit fast och som staden utgår ifrån. En särskilt utsatt och skyddsvärd grupp är barn. I Göteborgs Stads plan mot hemlöshet finns mål, åtgärder och fokusområden som lyfter barn och deras familjers behov av stöd för att inte hamna i akut hemlöshet. Exploateringsnämndens uppföljning visar en minskning med 498 barn i akut hemlöshet, från 618 barn under 2019 till 120 barn under 2022. Trots ett gott resultat är det dock en personlig tragedi för varje barn i en sådan situation och ett misslyckande för samhället som ska värna denna utsatta grupp.

Bilagor

1. Exploateringsnämndens handlingar 2023-04-24 § 109
2. Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 - Slutrapport 2023-03-27.

Ärendet

Ärendet avser exploateringsnämndens uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022. Därutöver begär exploateringsnämnden att kommunstyrelsen ska fatta ett igångsättningsbeslut för att ta fram en ny plan mot hemlöshet.

Kommunfullmäktige föreslås även godkänna en förlängning av nuvarande plan samt anteckna exploateringsnämndens rapport.

Beskrivning av ärendet

Göteborgs Stads plan för hemlöshet 2020-2022 beslutades av kommunfullmäktige 2020-04-16 § 24. I samband med beslutet fick fastighetsnämnden ansvar för att samordna stadens arbete utifrån planens mål, fokusområde och åtgärder.

Exploateringsnämndens uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022

Exploateringsnämnden har översänt en uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022. Rapporten finns som bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. I slutrapporten framgår vilka i stadens organisation som haft ett utpekat ansvar och deltagit i planens åtgärder.

Resultat

I uppföljningen presenteras en slutredovisning av mål och åtgärder inom fyra fokusområden: förebygga hemlöshet, möta den akuta hemlösheten, steget vidare till egen bostad och bostadsförsörjning för alla.

De mål som uppnåtts är att antal personer i hemlöshet ska minskas med minst 20 procent, antal personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minskas, särskilt prioriterat att minska antalet barn i akut hemlöshet, samt att minska nettokostnaden för socialt boende inklusive nödbistånd.

Målet om att minska hemlösheten hamnade på 36 procent och målet har därmed uppnåtts med god marginal. Den akuta hemlösheten är på den lägsta nivån sedan 2015.

De mål som inte uppnåtts är att antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska (inga barnfamiljer ska avhysas), antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska samt att antalet hemlösa som kommer vidare till en egen bostad ska öka.

Personer som avhysts från sin bostad har succesivt ökat. Utvecklingen av det vräkningsförebyggande arbetet förväntas dock ge positiva resultat kommande år. Det är fler personer som saknar boende inför flytt från institutionsvistelse och liknande. Ökningen är en konsekvens av att Göteborgs Stad har infört nya boendekategorier med bland annat socialt boende med stöd kortsiktigt i lägenhet eller boendekollektiv. Det innebär att flertalet personer som tidigare placerades av socialtjänsten på akutboende numera återfinns inom den nya kategorin, och därigenom får mer stöd än i ett traditionellt akutboende.

Exploateringsnämnden bedömer att mycket har uppnåtts inom ramen för arbetet utifrån hemlöshetsplanen, men det behövs fortsatt kraftfulla åtgärder för att minska hemlösheten i Göteborg. Hemlöshetens problematik är komplex och svårfångad. Orsakssamband finns på flera nivåer, från individperspektiv till samhällsstruktur. Det behövs vidare olika former av åtgärder för att möta hemlösa personers varierande behov, både individuella

insatser och strukturella förändringar inom den generella bostadsförsörjningen. Faktorer som troligtvis kommer att påverka hemlösheten i fortsättningen är bland annat uppsägningar av nyanlända som bor i genomgångsbostäder, framtida bostadsbyggande, mottagande av nyanlända flyktingar samt krig och konflikter i omvärlden som kan ge upphov till nya flyktingkriser.

Förslag att ta fram en ny plan

Exploateringsnämnden översänder i ärendet en begäran till kommunstyrelsen om uppdrag att ta fram en ny plan mot hemlöshet. Kommande hemlöshetsplan bör utgå från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026. Strategin har fyra mål: hemlöshet ska förebyggas, ingen ska bo eller leva på gatan, metoden Bostad först bör införas nationellt och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas.

Till dess att en ny plan är antagen anser exploateringsnämnden att staden ska fortsätta att arbeta utifrån nuvarande hemlöshetsplan.

Berörda styrande dokument i staden

Nedan redovisas exempel på styrande dokument i staden som har koppling till arbetet mot hemlöshet med mål och fokusområden i Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022.

Göteborgs Stads program för bostadsförsörjning 2021-2026 har som syfte att i enlighet med lag (2000:1383) om kommunernas bostadsförsörjningsansvar upprätta riktlinjer för bostadsförsörjningen som ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod.

I samband med ny nämndorganisation för stadsutveckling genomfördes en översyn av styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet. Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 15, i ärendet ”Uppdrag gällande styrande dokument inom stadsutvecklingsområdet” att ge uppdrag till de nya nämnderna, att, i syfte att anpassa styrningen till den nya organisationen och den nya strukturen för styrande dokument inom strategisk stadsplanering. Kommunfullmäktige beslutade 2023-01-26 § 14 om hantering av tidigare beslutade uppdrag som tidigare nämnder, till exempel fastighetsnämnden haft, att tilldela exploateringsnämnden uppdrag att samordna och genomföra arbetet med Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-10-27 § 34 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att samordna program och planer inom folkhälsa, jämlikhet och mänskliga rättigheter. Det innebär att ta fram Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026 och ett nytt program som ersätter Göteborgs Stads folkhälsoprogram 2019-2020. Vidare ska program och planer inom området mänskliga rättigheter anpassas till en likvärdig struktur och förslag på nästa steg gällande långsiktig styrning av området läggas fram. Bland dessa program och planer finns styrande dokument som angränsar till hemlöshetsplanen, till exempel program för en jämlik stad och program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning. De planer som omfattas och har beröringspunkt med plan mot hemlöshet är exempelvis plan för arbete mot etablerat missbruk och beroende samt Göteborgs Stads plan mot våld i nära relationer 2020-2023, som i dagsläget är under revidering och beräknas komma till kommunfullmäktige för antagande mot slutet av innevarande år.

Bland Göteborgs Stads reglerande styrande dokument finns ett antal riktlinjer som relaterar till arbetet mot hemlöshet. Några exempel är:

- Göteborgs Stads riktlinje för bistånd till boende
- Göteborgs Stads riktlinje för individuellt ekonomiskt stöd
- Göteborgs Stads riktlinje för arbete med att förebygga avhysningar. Riktlinjen syftar till att förhindra avhysning av personer som bor i en bostad för vilken de har förstahandskontrakt. Denna riktlinje togs fram av kommunstyrelsen som en del av åtgärder i planen mot hemlöshet. Sedan 2012 finns av kommunfullmäktige beslutade riktlinjer för att förebygga avhysning av hushåll med barn.

Utöver ovan styrande dokument finns ett antal relevanta stödjande dokument, exempelvis, Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet 2015, 2016, 2018, 2019 samt den senaste kartläggningen 2022.

Aktualitetsprövning 2022

I och med kommunstyrelsens ansvar för att hålla stadens författningssamling aktuell och ansvar för att publicera styrande dokument görs en årlig genomlysning av stadenövergripande styrande dokument. Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 ingick i årets värdering. Planen föreslogs förlängas till dess att exploateringsnämndens slutuppföljning antecknas av kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen kan utifrån uppföljningen fatta beslut antingen om att en ny plan tas fram genom ett igångsättningsbeslut eller att planen upphör att gälla som styrande dokument.

Ny nationell strategi och stöd till kommuner i arbetet mot hemlöshet

Regeringen har tagit fram en nationell strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026. Strategin har fyra mål: hemlöshet ska förebyggas, ingen ska bo eller leva på gatan, metoden Bostad först bör införas nationellt och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas.

Inom ramen för strategin ger regeringen länsstyrelserna i uppdrag att under hela strategiperioden 2022-2026 stödja kommunerna i deras arbete med att motverka hemlöshet. Regeringen bedömer att det uppsökande arbetet med fokus på vuxna hemlösa personer som saknar en fungerande kontakt med samhällets stödsystem behöver utvecklas. Socialstyrelsen får därför i uppdrag att kartlägga och analysera hur kommuner använder akuta boendelösningar. Regeringen har även gett Socialstyrelsen i uppdrag att utlysa medel genom ett riktat flerårigt statsbidrag till kommunerna under strategiperioden 2022-2026 för att förstärka eller implementera metoden Bostad först. 30 miljoner kronor ska fördelas till kommunerna.

Stadsledningskontorets bedömning

I ärendet har stadsledningskontoret värderat om det behövs en ny plan för att arbeta med frågan. Stadsledningskontoret delar exploateringsnämndens bedömning att en ny plan mot hemlöshet bör arbetas fram. De personer som hamnar i hemlöshet är en heterogen grupp med skiftande behov av olika stöd för att nå ett eget boende. Precis som exploateringsnämnden slår fast, kan det konstateras att hemlöshet och dess problematik är komplex och svårfångad. Orsakssamband finns på flera nivåer, från individperspektiv till samhällsstruktur. Det behövs vidare olika former av åtgärder för att möta hemlösa personers varierande behov, både individuella insatser och strukturella förändringar inom

den generella bostadsförsörjningen. Uppföljningen av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 visar att arbetet svarat upp mot tre av målen.

I uppföljningen som exploateringsnämnden genomfört redovisas dels de mål som uppnåts, dels de mål som inte uppnåts. Det ger ett tydligt underlag för att ta ställning till att ge exploateringsnämnden i uppdrag att arbeta fram en ny plan mot hemlöshet.

En tydlig framgångsfaktor i genomförande av planen mot hemlöshet är den breda samverkan som finns etablerad mellan stadens myndigheter. Representanter som ingått är kommunstyrelsen, exploateringsnämnden socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, inköps- och upphandlingsnämnden, Förvaltnings AB Framtiden, Boplats Göteborg och SPINK-samlad placerings- och inköpsfunktion. Även samverkan med exempelvis privata hyresvärdar och civilsamhällets organisationer har varit viktigt i genomförandet av planen. Denna samverkan, etablerad utifrån planens ansvarsfördelning, är en grundförutsättning för att en ny plan mot hemlöshet ska lyckas nå uppsatta mål.

Stadsledningskontoret delar exploateringsnämndens bedömning att en eventuell kommande hemlöshetsplan bör utgå från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022-2026. På så sätt blir det möjligt att kunna ta del av det stöd som regeringen har kopplat till den nationella strategin.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

§ 109 EXF-2023-00021

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020-2022 och begäran om uppdrag att ta fram ny plan

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar i enlighet med förvaltningens förslag och beslutssatsen i tilläggsyrkande från C:

1. Exploateringsnämnden antecknar rapporten ”Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022” (bilaga) till protokollet.
2. Exploateringsnämnden översänder rapporten ”Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022” (bilaga) till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.
3. Exploateringsnämnden översänder en begäran till kommunstyrelsen om uppdrag att ta fram en ny plan mot hemlöshet i enlighet med förvaltningens tjänsteutlåtande, samt att staden till dess att en ny plan är antagen arbetar vidare utifrån nuvarande hemlöshetsplan.
4. Exploateringsförvaltningen får i uppdrag att utvärdera de åtgärder som genomfördes för att barnfamiljer som omfattades av bosättningslagen och/eller korttidsboendeprojektet skulle få förstahandskontrakt eller hitta annan långsiktig boendelösning. Utvärderingen ska föreslå lösningar för att i framtiden undvika den situation som ledde fram till ett extraordinärt beslut om övertag av förstahandskontrakt vid förra mötet med exploateringsnämnden.

Tidigare behandling

Bordlagt 2023-03-27, § 72

Handlingar

Exploateringsförvaltningens tjänsteutlåtande 2023-03-27

Tilläggsyrkande C den 2023-03-24

Yrkanden

Hans Arby (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag och tilläggsyrkande från C.

Robert Hammarstrand (S), Julia Edby (V), Vivi-Ann Nilsson (S), Helena Norin (MP), och Jack Vahnberg (V) yrkar bifall till förvaltningens förslag och beslutssatsen i tilläggsyrkande från C.

Patrik Höstmad (D) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2023-04-24

Propositionsordning

Ordföranden Robert Hammarstrand (S) ställer proposition på yrkandena och finner att nämnden beslutat bifalla förvaltningens förslag och beslutssatsen i tilläggsyrkande från C.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Dag för justering

2023-05-04

Vid protokollet

Sekreterare

Sirpa Bernhardsson

Ordförande

Robert Hammarstrand

Justerande

Patrik Höstmad

Tilläggsyrkande ärende 9, Göteborgs plan mot hemlöshet

Förslag till beslut

I exploateringsnämnden:

- Exploateringsförvaltningen får i uppdrag att utvärdera de åtgärder som genomfördes för att barnfamiljer som omfattades av bosättningslagen och/eller korttidsboendeprojektet skulle få förstahandskontrakt eller hitta annan långsiktig boendelösning. Utvärderingen ska föreslå lösningar för att i framtiden undvika den situation som ledde fram till ett extraordinärt beslut om övertag av förstahandskontrakt vid förra mötet med exploateringsnämnden

Yrkande

Det är mycket positivt att utvecklingen av stadens arbete mot hemlöshet gått åt rätt håll och att flera av de åtgärder som genomförts har fungerat. Det är extra positivt att antalet barn i hemlöshet minskat från 618 barn 2019 till 120 barn 2022.

Hemlöshetsplanen har särskilt fokus på att motverka vräkningar av barnfamiljer och den akuta hemlösheten bland barnfamiljer vilket även den kommande planen förutsätts ha.

Flyktingkrisen ställde extra höga krav på kommunen. För att inte de barnfamiljer som inte hade lyckats ordna ett eget boende efter bosättningslagens 5-årsperiod skulle bli hemlösa startades för 1,5 år sedan ett projekt där de erbjöds korttidskontrakt på 18 månader och bland annat boendecoaching. Målet var att en stor andel av familjerna skulle ha hittat ett eget boende vid periodens slut, vilket inte såg ut att nås. Exploateringsnämnden beslutade därför enligt yrkandet från SMPV att erbjuda familjerna att överta befintligt hyresavtal om de uppfyllde vissa villkor.

Beslutet innebär orättvisor gentemot andra familjer som kan ha stått i bostadskön ytterligare några år och utfallet av projektet var under förväntan. Det understryker vikten av att hitta mer långsiktiga och generella lösningar om och när liknande situationer som efter flyktingkrisen uppstår igen. Det finns även andra barnfamiljer som riskerat att bli akut hemlösa och som för tillfället ingår i projektet med korttidsboende utöver de som tidigare omfattas av bosättningslagen.

Det kan finnas skäl att exempelvis se över möjligheterna att prioritera (alla) barnfamiljer för större lägenheter i den kommunala bostadskön, liksom att ta fram nya samarbetsmodeller med privata hyresvärdar.

På lång sikt är det viktigaste att öka tillgången till bra och prisvärda bostäder och skapa en mer flexibel bostadsmarknad och effektivare flyttkedjor.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-27

Diarienummer EXF-2023-00021

Handläggare: Mikael Chrona

Telefon: 031-368 10 44

E-post: mikael.chrona@exploatering.goteborg.se

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022 och begäran om uppdrag att ta fram ny plan

Förslag till beslut

I Exploateringsnämnden

1. Exploateringsnämnden antecknar rapporten ”Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022” (bilaga) till protokollet.
2. Exploateringsnämnden översänder rapporten ”Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022” (bilaga) till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.
3. Exploateringsnämnden översänder en begäran till kommunstyrelsen om uppdrag att ta fram en ny plan mot hemlöshet i enlighet med detta tjänsteutlåtande, samt att staden till dess att en ny plan är antagen arbetar vidare utifrån nuvarande hemlöshetsplan.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige antog den 16 april 2020 Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022 (dnr 1411/19). Planen omfattar ett övergripande mål, fem mål, fyra fokusområden och 15 åtgärder för att minska hemlösheten. Den övergripande målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent. Denna uppföljning visar att tre av sex mål har uppnåtts och att samtliga 15 åtgärder är genomförda, men att det återstår fortsatt implementering av vissa åtgärder.

Hemlöshetsplanen har svarat upp mot målet om att minska hemlösheten med minst 20 procent. Uppföljningen visar att hemlösheten har minskat med 36 procent eller med 1 794 personer, vad gäller antalet vuxna och barn i hemlöshet. Totalt var 2 359 hushåll med 2 524 vuxna och 697 barn hemlösa vid kartläggning av hemlöshet i april 2022. Det är en minskning med 709 hushåll, 965 vuxna och 829 barn, jämfört med kartläggningen i april 2019. Den största skillnaden när det gäller antalet barn i hemlöshet är en minskning med 498 barn i akut hemlöshet, från 618 barn 2019 till 120 barn 2022. Den minskade hemlösheten har medfört att socialnämndernas kostnader för socialt boende och nödbistånd minskat med 113 miljoner kronor och uppgår till 475 miljoner kronor för 2022.

Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet hushåll som avhysts från sin bostad har ökat med 53 hushåll, från 142 hushåll 2019 till 195 hushåll 2022. Antalet avhysta barnfamiljer har också ökat, från nio familjer 2019 till tolv familjer 2022. Även antalet barn som är berörda av avhysning har ökat, från 18 barn 2019 till 19 barn 2022.

I uppföljningen presenteras en slutredovisning av mål och åtgärder inom fyra fokusområden: förebygga hemlöshet, möta den akuta hemlösheten, steget vidare till egen bostad och bostadsförsörjning för alla. Syftet med en uppföljning är att systematiskt säkerställa att arbetet utifrån planen har gett resultat. Förvaltningen ser att mycket har uppnåtts inom ramen för arbetet utifrån hemlöshetsplanen, men det behövs fortsatt kraftfulla åtgärder för att minska hemlösheten i Göteborg. Uppföljningen används för återslagrapportering till exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Hemlöshet medför höga kostnader för samhället och för staden. Hemlöshet påverkar möjligheterna för personer som står utanför den ordinarie bostadsmarknaden att leva ett självständigt liv. Utöver negativa effekter för personerna och kostnader för boendelösningar ger hemlöshet upphov till en rad samhällsekonomiska effekter vilka är svåra att kvantifiera.

Uppföljningen av hemlöshetsplan 2020–2022 visar att socialnämndernas kostnader för socialt boende och nödbistånd har minskat med 113 miljoner kronor eller 19 procent och uppgår till 475 miljoner kronor för 2022.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension

Bedömning ur social dimension

Hemlöshet representerar en av de mest extrema formerna av utanförskap och fattigdom. Rätten till bostad är stadgad såväl i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som i svensk grundlag. I regeringsformen 1 kap. 2 § första stycket, anges följande: *Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.* Utgångspunkten är att arbetet mot hemlöshet ska präglas av perspektivmedvetenhet utifrån bland annat individens sociala och ekonomiska förutsättningar, kön, ålder, funktionsnedsättning och HBTQI.

Hemlöshet är allvarligast för barn eftersom de inte har samma möjlighet att påverka sin egen situation. I samband med att barnkonventionen blev svensk lag är det viktigt att skapa en gemensam förståelse för vad det innebär för arbetet med barnfamiljer som riskerar att avhysas från bostaden och hamna i hemlöshet. Konventionen tydliggör att barn är egna individer med egna rättigheter. Uppföljningen visar att samtliga socialförvaltningar har arbetat aktivt med att implementera ett förstärkt barnrättsperspektiv.

Regeringen och kommunfullmäktige i Göteborg har tydligt uttalat en ambition om att förhindra vräkning av barnfamiljer. Staden ska i sitt arbete med hemlösa familjer ha ett tydligt barnperspektiv. Hemlöshetsplanen har särskilt fokus på att motverka vräkningar av barnfamiljer och den akuta hemlösheten bland barnfamiljer. Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet barn berörda av vräkning har ökat med ett barn, från 18 barn 2019 till 19 barn 2022. Uppföljningen visar utvecklingen av det vräkningsförebyggande arbetet som förväntas ge positiva resultat kommande år. Kartläggningen av hemlöshet visar att antalet barn i akut hemlöshet har minskat med 81 procent eller 498 barn, från 618 barn 2019 till 120 barn 2022.

För att minska och motverka antalet barn i akut hemlöshet genomfördes en satsning med 700 lägenheter med egna hyresavtal direkt till barnfamiljer i akut hemlöshet under 2016–2019. Satsningen är avslutad men det fanns en viss eftersläpning av leveransen, vilket innebär att 75 familjer även erhöill lägenheter under 2020 och 2021. Därutöver har projekt Barnfamilj med korttidsavtal startats för perioden 2021–2023. Projektet omfattar cirka 350 lägenheter under perioden 2021–2023 och hittills har cirka 180 barnfamiljer flyttat in. Familjerna kan maximalt bo i 18 månader i lägenheterna. En målgrupp är barnfamiljer, kommunanvisade enligt bostättningslagen, som ska avflytta från genomgångsbostaden efter fem år men som inte har ordnat annan bostad och riskerar därmed att hamna i akut hemlöshet. En annan målgrupp är barnfamiljer som befinner sig i akut hemlöshet och som är placerade av socialtjänsten i nödbiståndsboenden. Om staden inte hade satsat på lägenheter till barnfamiljer hade antalet barn i akut hemlöshet varit avsevärt högre. Däremot visade kartläggningen för 2022 en ökning av antalet barnfamiljer och barn i lägenhetsboende. Ökningen beror på att de barnfamiljer som bor inom projektets lägenheter ingår i definitionen av hemlöshet. Trots detta har det totala antalet barnfamiljer i hemlöshet minskat från 641 familjer 2019 till 296 familjer 2022.

Uppföljningen visar att de nödbiståndsboenden som erbjuds strukturellt hemlösa barnfamiljer är av värdig kvalitet. Staden har ett pågående arbete med att succesivt ersätta rum i kollektiv miljö med lägenheter. Boendecoachning utförs veckovis med syfte att hjälpa familjerna att komma vidare till ett eget boende så snart som möjligt och på så sätt korta tiden som familjerna bor i nödbiståndsboendet. För barnfamiljer som är hemlösa på grund av sociala orsaker har staden långsiktiga boendelösningar, exempelvis socialt boende med stöd (lägenhet) och lägenhet med kommunalt kontrakt.

Våld i nära relationer behöver uppmärksammas, både generellt och med fokus på särskilt utsatta grupper. Många gånger innebär våldet att kvinnor och barn måste flytta till ett skyddat boende, vilket även kan innebära problem för barnets möjligheter till förskoleplats eller skolgång. Socialtjänsten har möjlighet att skicka remiss om lägenhet med kommunalt kontrakt för denna målgrupp. Kartläggningen av hemlöshet visar att våld i nära relation har bidragit till hemlöshet för 305 hushåll 2022, jämfört med 487 hushåll 2019.

Stadens satsning på modellen Bostad först har medfört en minskning av antalet hemlösa personer med missbruk eller psykisk ohälsa. Under perioden 2020–2022 har 126 lägenheter erbjudits till målgruppen, varav merparten tidigare befann sig i akut hemlöshet. Under perioden 2020–2022 har 48 hyresgäster övertagit hyresavtalet och därmed lämnat hemlösheten. Det pågår ett utvecklingsarbete inom Bostad först utifrån riktade statliga medel enligt regeringens nationella hemlöshetsstrategi.

Sannolikt har de insatser som staden genomfört med lägenheter med egna kontrakt (barnfamiljsatsning), boendecoachning i samband med nödbistånd och genomgångsbostäder för nyanlända samt ett ökat bostadsbyggande medfört en minskning av strukturellt hemlösa. Socialt hemlösa personer kräver andra typer av insatser som till exempel Bostad först, en bostad och ett omfattande stöd för att kunna bo kvar och för att kunna ta itu med andra problem.

Bilagor

1. Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade den 16 april 2020 att anta Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022 (dnr 1411/19). Planen omfattar ett övergripande mål, fem övriga mål, fyra fokusområden och 15 åtgärder för att minska hemlösheten med minst 20 procent. Fastighetsnämnden gavs i uppdrag att samordna genomförandet av planen. En deluppföljning av planens måluppfyllelse har delgetts kommunstyrelsen under första kvartalet 2021.

Exploateringsförvaltningen har arbetat fram en slutlig uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022. Nämnden har att ta ställning till att översända uppföljningen till kommunfullmäktige samt en begäran om att nämnden får i uppdrag att ta fram en ny plan mot hemlöshet. Begäran omfattar även ett ställningstagande om att staden ska arbeta vidare utifrån nuvarande hemlöshetsplan till dess att en ny hemlöshetsplan är antagen.

Beskrivning av ärendet

Kommunen har ett ansvar för planering och genomförande av bostadsförsörjning för alla göteborgare och socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Arbetet med att bekämpa hemlöshet är därmed både en bostadspolitisk och en socialpolitisk fråga, men berör även andra områden som integration, arbetsmarknad samt hälso- och sjukvård. Orsakerna till hemlöshet är många och komplexa, ytterst behövs ett kraftigt ökat bostadsbyggande för att bekämpa hemlöshet.

Definition av hemlöshet

Göteborgs stad utgår från Socialstyrelsens definition av hemlöshet som omfattar svenska medborgare eller personer som har rätt att bo i Sverige. Definitionen lyfter fram att hemlöshet kan bero på såväl strukturella som individuella faktorer och att hemlöshet inte är en egenskap utan en situation som en person kan befinna sig i, under olika lång tid. Det är viktigt att betona att definitionen är bred och därför rymmer en stor spännvidd av olika målgrupper, från personer som bor utomhus eller i offentliga utrymmen till hushåll som bor i lägenheter med kommunala kontrakt som kan överlåtas till eget hyresavtal.

Situation 1: Akut hemlöshet

Personen är hänvisad till akutboende, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande.

Situation 2: Institutionsvistelse och liknande – flytt inom 3 månader utan bostad

Personen är intagen eller inskriven på en kriminalvårdsanstalt, ett hem för vård och boende (HVB), ett familjehem eller en SiS-institution, eller bor på ett stödboende eller socialt boende med stöd kortsiktigt/boendekollektiv. Personen ska flytta därifrån inom tre månader efter mätveckan, men har ingen bostad att flytta till.

Situation 3: Långsiktiga boendelösningar

Personen bor i en av kommunen ordnad boendelösning såsom långsiktigt socialt boende med stöd, kommunalt kontrakt, eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler.

Situation 4: Eget ordnat kortsiktigt boende

Personen har sökt bistånd för sin boendesituation och bor tillfälligt och kontraktslöst hos kompisar, bekanta, familj eller släktingar eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt hos släkt, vänner eller andra privatpersoner (max tre månader efter mätveckan).

Planens övergripande mål

Hemlösheten ska minska. Målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent under planperioden.

Planens övriga mål

1. Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska. Särskilt prioriterat är att minska antalet barn i akut hemlöshet.
2. Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska. Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas.
3. Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska.
4. Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka.
5. Nettokostnaden för socialt boende ska minska.

Resultatet av uppföljningen

I uppföljningen presenteras en slutredovisning av mål och åtgärder inom fyra fokusområden: förebygga hemlöshet, möta den akuta hemlösheten, steget vidare till egen bostad och bostadsförsörjning för alla. Tre av sex mål har uppnåtts och samtliga 15 åtgärder är genomförda, men det återstår fortsatt implementering av vissa åtgärder. Syftet med en uppföljning är att systematiskt säkerställa att arbetet utifrån planen har gett resultat. Uppföljningen används för återrapportering till exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Uppföljningen av planens mål visar att antalet hemlösa personer har minskat och att den akuta hemlösheten är på den lägsta nivån sedan 2015. Antalet personer som är hemlösa på grund av strukturella orsaker har minskat och det har också antalet personer med missbruk eller psykisk ohälsa. Dock har personer som avhysts från sin bostad succesivt ökat. Uppföljningen visar utvecklingen av det vräkningsförebyggande arbetet som förväntas ge positiva resultat kommande år.

Det är också fler personer som saknar boende inför flytt från institutionsvistelse och liknande. Denna ökning är en konsekvens av att Göteborgs Stad har infört nya boendekategorier med bland annat socialt boende med stöd kortsiktigt i lägenhet eller boendekollektiv. Detta innebär att flertalet personer som tidigare placerades av socialtjänsten på akutboende numera återfinns inom den nya kategorin, och därigenom får mer stöd än i ett traditionellt akutboende.

Personer som fått egen bostad och lämnat hemlösheten ökade under 2020 och 2021 men minskade under 2022. Detta förklaras av att antalet kommunala kontrakt med möjlighet till överlåtelse av hyreskontraktet har minskat utifrån en minskad hemlöshet. Därutöver har socialnämndernas kostnader för socialt boende och nödbistånd minskat.

Uppföljningen av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022 visar att hemlösheten har minskat med 36 procent eller med 1 794 personer. Totalt var 2 359 hushåll med 2 524 vuxna och 697 barn hemlösa vid kartläggningen i april 2022. Det är en minskning med

709 hushåll, 965 vuxna och 829 barn, jämfört med kartläggningen i april 2019. Totalt har antalet barnfamiljer i hemlöshet minskat från 641 familjer 2019 till 296 familjer 2022. Den största skillnaden när det gäller antalet barn i hemlöshet är en minskning med 498 barn i akut hemlöshet, från 618 barn 2019 till 120 barn 2022.

Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet hushåll som avhysts från sin bostad har ökat med 53 hushåll, från 142 hushåll 2019 till 195 hushåll 2022. Antalet avhysta barnfamiljer har också ökat, från nio familjer 2019 till tolv familjer 2022. Även antalet barn som är berörda av avhysning har ökat, från 18 barn 2019 till 19 barn 2022. Därutöver uppgår socialnämndernas kostnader för socialt boende och nödbistånd till 475 miljoner kronor för 2022, vilket är en minskning med 113 miljoner kronor eller 19 procent.

Förvaltningens bedömning

Exploateringsförvaltningen bedömer att hemlöshetsplanen har svarat upp mot målet om att minska hemlösheten med minst 20 procent. Mål om att minska den akuta hemlösheten och det särskilt prioriterade målet om att minska antalet barn i akut hemlöshet har också uppnåtts. Det har även målet om att minska kostnader för socialt boende och nödbistånd. Förvaltningen ser att mycket har uppnåtts inom ramen för arbetet utifrån hemlöshetsplanen, men det behövs fortsatt kraftfulla åtgärder för att minska hemlösheten i Göteborg.

Hemlöshetens problematik är komplex och svårfångad. Orsakssamband finns på flera nivåer, från individperspektiv till samhällsstruktur. Det behövs vidare olika former av åtgärder för att möta hemlösa personers varierande behov, både individuella insatser och strukturella förändringar inom den generella bostadsförsörjningen.

Faktorer som troligtvis kommer att påverka hemlösheten i fortsättningen är bland annat uppsägningar av nyanlända som bor i genomgångsbostäder, framtida bostadsbyggande, mottagande av nyanlända flyktingar samt krig och konflikter i omvärlden som kan ge upphov till nya flyktingkriser.

Kommande hemlöshetsplan bör utgå från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026. Strategin har fyra mål: hemlöshet ska förebyggas, ingen ska bo eller leva på gatan, metoden Bostad först bör införas nationellt och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas.

Kristina Lindfors
Direktör exploateringsförvaltningen

Marie Persson
Avdelningschef

Uppföljning av Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022

Slutrapport 2023-03-27

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
1.1	Sammanfattning	5
1.2	Definition av hemlöshet.....	7
	Situation 1: Akut hemlöshet	7
	Situation 2: Institutionsvistelse och liknande – flytt inom 3 månader utan bostad	7
	Situation 3: Långsiktiga boendelösningar.....	7
	Situation 4: Eget ordnat kortsiktigt boende.....	7
2	Uppföljning av övergripande mål	8
2.1	Hemlösheten ska minska. Målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent under planperioden	8
3	Uppföljning av övriga mål.....	10
3.1	Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska. Särskilt prioriterat är att minska antalet barn i akut hemlöshet.....	10
3.2	Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska. Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas	11
3.3	Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminallvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska	12
3.4	Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka	13
3.5	Nettokostnaden för socialt boende ska minska	14
4	Fokusområden och åtgärder	15
4.1	Fokusområde 1 - Förebygga hemlöshet	15
4.1.1	Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet.....	16
4.1.2	Ta fram riktlinjer för hushåll som riskerar att avhysas	20
4.1.3	Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer.....	21
4.1.4	Utveckla boenderådgivningen	22
4.2	Fokusområde 2 – Möta den akuta hemlösheten	24
4.2.1	Utveckla det uppsökande arbetet	24
4.2.2	Tillhandahålla nödbiståndsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer	27

4.2.3	Utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning.....	29
4.2.4	Utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet.....	31
4.3	Fokusområde 3 – Steget vidare till egen bostad	32
4.3.1	Effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden	32
4.3.2	Utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först...	35
4.3.3	Samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdensanstalt eller behandlingshem	37
4.4	Fokusområde 4 – Bostadsförsörjning för alla	39
4.4.1	Säkra tillgången till bostäder för hemlösa	40
4.4.2	Ta fram handlingsplaner för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder.....	42
4.4.3	Tydliggöra rollerna inom hemlöshetsområdet.....	44
4.4.4	Utveckla kartläggning av hemlöshet	45

1 Inledning

Hemlöshet representerar en av de mest extrema formerna av utanförskap och fattigdom. Rätten till bostad är stadgad såväl i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna som i svensk grundlag. I regeringsformen 1 kap. 2 § första stycket, anges följande: *Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till hälsa, arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet.* Utgångspunkten är att arbetet mot hemlöshet ska präglas av perspektivmedvetenhet utifrån bland annat individens sociala och ekonomiska förutsättningar, kön, ålder, funktionsnedsättning och HBTQI.

Kommunens ansvar i hemlöshetsfrågan befinner sig mellan den generella bostadsförsörjningen och socialtjänsten. Kommunen har ett ansvar att planera för en bostadsförsörjning för alla kommuninvånare samtidigt som socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp de behöver. Hemlöshet är därmed både en bostadspolitisk och en socialpolitisk fråga, men berör även andra områden som integration, arbetsmarknad samt hälso- och sjukvård.

Kommunfullmäktige antog den 16 april 2020 Göteborgs Stads plan mot hemlöshet 2020–2022 (dnr 1411/19). Planen omfattar ett övergripande mål, fem mål, fyra fokusområden och 15 åtgärder för att minska hemlösheten med minst 20 procent under planperioden. En deluppföljning av planens måluppfyllelse rapporterades till kommunstyrelsen under första kvartalet 2021. Därutöver har planen anpassats utifrån Göteborgs Stads omorganisation av stadsdelsnämnder och social resursnämnd till fackförvaltningar 2021. Basår för indikatorerna är 2019, året som planen togs fram. Vid uppföljning av mål jämförs värden med detta år.

Övergripande mål

Hemlösheten ska minska. Målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent under planperioden.

Övriga mål

1. Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska. Särskilt prioriterat är att minska antalet barn i akut hemlöshet.
2. Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska. Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas.
3. Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska.
4. Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka.
5. Nettokostnaden för socialt boende ska minska.

Planen tar sin utgångspunkt i perspektivet att bostaden ska ses som en förutsättning för att hantera övriga problem, som till exempel missbruk. Planen fokuserar särskilt på att förebygga hemlöshet och på att säkra tillgången av bostäder för hemlösa personer. Planens fokusområden syftar till att ge vägledning kring vilken typ av utvecklingsinsats som behöver prioriteras. Respektive fokusområde har i olika stor utsträckning en direkt inverkan på ett eller flera av planens mål.

I planen anges vilka åtgärder som ska genomföras för att förverkliga planens mål.

Därutöver finns det en ansvarsfördelning mellan nämnder och styrelser, samt vikten av samarbete med andra aktörer, exempelvis civilsamhälle, myndigheter och privata fastighetsbolag. De ansvariga processleder och samordnar åtgärderna tillsammans med medverkande parter som bidrar utifrån respektive roller och ansvar. Under varje fokusområde beskrivs hur ansvarig organisation har tagit sig an åtgärderna. Denna uppföljning visar att tre av sex mål har uppnåtts och att samtliga 15 åtgärder är genomförda, men att det återstår fortsatt implementering av vissa åtgärder.

I uppföljningen presenteras en slutredovisning av mål och åtgärder inom fyra fokusområden: förebygga hemlöshet, möta den akuta hemlösheten, steget vidare till egen bostad och bostadsförsörjning för alla. Syftet med en uppföljning är att systematiskt säkerställa att arbetet utifrån planen har gett resultat. Uppföljningen används för återslagning till exploateringsnämnden, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

1.1 Sammanfattning

Det övergripande målet med planen är att antalet hemlösa personer ska minska med minst 20 procent. Uppföljningen visar att antalet hemlösa har minskat med 36 procent eller med 1 794 personer, vad gäller antalet vuxna och barn i hemlöshet. Även målet om att minska den akuta hemlösheten har uppnåtts.

Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet april 2022 visar att 2 359 hushåll med 2 524 vuxna och 697 barn är hemlösa. Jämfört med kartläggningen april 2019 är det en minskning med 709 hushåll, 965 vuxna och 829 barn. Kartläggningen visar det lägsta antalet hushåll, vuxna och barn i akut hemlöshet sedan 2015.

Mål	2019	2020	2021	2022
Antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent	5015	3733	3161	3221
Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska	1577	804	610	421
Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska	142	158	170	195
Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska	315	280	286	562
Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka	525	574	560	370
Nettokostnaden för socialt boende inkl. nödbistånd ska minska (mnkr)	588	532	503	475

Den huvudsakliga minskningen av antalet hemlösa i Göteborg har skett för hushåll utan social problematik (strukturellt hemlösa). Den största förändringen inom gruppen strukturellt hemlösa har skett för personer födda utanför Europa och merparten av dessa är föräldrar med barn. Totalt har antalet barnfamiljer i hemlöshet minskat från 641 familjer 2019 till 296 familjer 2022, vilket motsvarar en minskning med 54 procent.

Missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa är de främsta orsakerna till hemlöshet.

Majoriteten är ensamhushåll och män. Av de 2 359 registrerade hushållen i kartläggningen av hemlöshet 2022 förekommer det missbruk och/eller psykisk ohälsa i 1 486 av hushållen. Det är en minskning med 233 hushåll jämfört med 2019, vilket är den största förändringen bland ensamhushållen. Totalt har antalet ensamhushåll i hemlöshet minskat från 2 334 hushåll 2019 till 2 030 hushåll 2022, vilket motsvarar en minskning med 13 procent.

Utöver ovanstående mål finns det ett särskilt prioriterat mål om att minska antalet barn i akut hemlöshet. Uppföljningen visar att antalet barn i akut hemlöshet har minskat med 81 procent eller med 498 barn, från 618 barn 2019 till 120 barn 2022.

Faktaruta

Antalet hemlösa har minskat med 36 % eller med 1 794 personer

Antalet barn i akut hemlöshet har minskat med 81 % eller med 498 barn

Socialnämndernas kostnader för socialt boende och nödbistånd har minskat med 19 % eller med 113 miljoner kronor

Därutöver anges en målsättning om att inga barnfamiljer ska avhysas. Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet avhysta barnfamiljer har ökat, från nio familjer 2019 till tolv familjer 2022. Även antalet barn som är berörda av avhysning har ökat, från 18 barn 2019 till 19 barn 2022.

Socialnämndernas kostnader för socialt boende och nödbistånd uppgår till 475 miljoner kronor för 2022, vilket är en minskning med 19 procent eller med 113 miljoner kronor jämfört med 2019. Det har varit nödvändigt att ändra definitionen av vad som ingår i den redovisade nettokostnaden för att uppnå jämförbarhet mellan åren. Detta på grund av stadsdelsnämndernas omorganisation vid årsskiftet 2020/2021.

Denna uppföljning visar att hemlösheten har minskat i Göteborg trots lång tid med befolkningsökning och bostadsbrist. Det ska betonas att orsakssambanden för hemlöshetens utveckling är flera och komplexa samt att det finns mörkertal. Sannolikt har de insatser som staden genomfört med lägenheter med egna kontrakt (barnfamiljsatsning), boendecoaching i samband med nödbistånd och genomgångslägenheter för nyanlända via bosättningslagen samt ett ökat bostadsbyggande medfört en minskning av strukturellt hemlösa i Göteborg. Socialt hemlösa personer kräver andra typer av insatser som till exempel Bostad först, en bostad och ett omfattande stöd för att kunna bo kvar och för att kunna ta itu med andra problem.

Faktorer som troligtvis kommer att påverka hemlösheten i fortsättningen är bland annat uppsägningar av kommunanvisade nyanlända som bor i genomgångsbostäder och framtida bostadsbyggande. Krig och konflikter i omvärlden som kan ge upphov till nya flyktingkriser är också en faktor som kan påverka hemlöshetens utveckling. Kommande hemlöshetsplan bör utgå från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026. Strategin har fyra mål: hemlöshet ska förebyggas, ingen ska bo eller leva på gatan, metoden Bostad först bör införas nationellt och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas.

1.2 Definition av hemlöshet

Göteborgs Stad använder sedan 2015 Socialstyrelsens definition av hemlöshet vid kartläggningar. Definitionen är i princip densamma som Socialstyrelsen använt i sin senaste kartläggning från 2017¹. Definitionen beskriver fyra situationer som personer kan befinna sig i under en kortare eller längre tid. Det är viktigt att betona att definitionen är bred och därför rymmer en stor spännvidd av olika målgrupper, från personer som bor utomhus eller i offentliga utrymmen till hushåll som bor i lägenheter med kommunala kontrakt som kan överlåtas till eget hyresavtal.

Situation 1: Akut hemlöshet

Personen är hänvisad till akutboende, jourboende, skyddade boenden eller motsvarande. Här ingår också personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar, tält, bilar eller motsvarande.

Situation 2: Institutionsvistelse och liknande – flytt inom 3 månader utan bostad

Personen är antingen intagen eller inskriven på en kriminalvårdsanstalt, ett hem för vård och boende (HVB), ett familjehem eller en SiS-institution², eller bor på ett stödboende³ eller socialt boende med stöd kortsiktigt/boendekollektiv som drivs av socialtjänst. Personen ska flytta därifrån inom tre månader efter mätveckan, men har inte någon egen bostad ordnad inför flytten eller utskrivningen. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut eller flyttat, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.

Situation 3: Långsiktiga boendelösningar

Personen bor i en av kommunen ordnad boendelösning såsom långsiktigt socialt boende med stöd, kommunalt kontrakt eller motsvarande på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal (eller kontrakt) där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler.

Situation 4: Eget ordnat kortsiktigt boende

Personen har sökt bistånd för sin boendesituation⁴ och bor tillfälligt/kontraktslöst hos kompisar, bekanta, familj eller släktingar eller har ett tillfälligt inneboende- eller andrahandskontrakt hos släkt, vänner eller andra privatpersoner (max tre månader efter mätperioden).

¹ Hemlöshet 2017 – omfattning och karaktär, www.socialstyrelsen.se

² SiS: Statens institutionsstyrelse. www.stat-inst.se

³ Boende som tillhandahåller platser för heldygnsvistelse avsedda för personer som behöver insatser i form av tillsyn och stöd men inte vård eller behandling.

⁴ Personer som blir aktualiserade under mätperioden eller som blev aktualiserade före mätperioden men där beslut inte ännu är fattat.

2 Uppföljning av övergripande mål

2.1 Hemlösheten ska minska. Målsättningen är att antalet personer i hemlöshet ska minska med minst 20 procent under planperioden

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal personer i hemlöshet (vuxna och barn)	5015	3733	3161	3221

Källa: Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet april 2022

Målet att minska antalet personer i hemlöshet med minst 20 procent har uppnåtts. Antalet personer i hemlöshet har minskat med 36 procent.

Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet 2022⁵ visar att 2 359 hushåll är hemlösa under mätveckan 4 april–10 april, vilket innefattade 2 524 vuxna och 697 barn. Jämfört med kartläggningen 2019 har antalet hemlösa personer minskat med 36 procent eller med 1 794 personer, 965 vuxna och 829 barn. Antalet hushåll i hemlöshet har minskat med 23 procent eller med 709 hushåll jämfört med kartläggningen 2019, varav antalet barnfamiljer har minskat med 345 och antalet ensamhushåll med 304. Övriga hushåll har minskat med 60, som till exempel hushåll med barn över 18 år eller sammanboende utan barn. Totalt registrerades 296 barnfamiljer och 2 030 ensamhushåll i kartläggningen 2022.

Den huvudsakliga minskningen av antalet hemlösa i Göteborg har skett för hushåll utan sociala problem, så kallade strukturellt hemlösa. I kartläggningen 2022 är 431 hushåll hemlösa på grund av strukturella orsaker. Det är en minskning med 54 procent jämfört med 2019. Den största minskningen inom strukturellt hemlösa har skett för personer födda utanför Europa och merparten av dessa är föräldrar med barn. Denna grupp kännetecknas av att de saknar egen bostad för att de inte har ekonomiska förutsättningar att ta sig in på den ordinarie bostadsmarknaden. De har oftast inte haft någon egen bostad tidigare och saknar nätverk för att kunna etablera sig på bostadsmarknaden.

Missbruksproblem och/eller psykisk ohälsa är de främsta orsakerna till hemlöshet. Majoriteten är ensamhushåll och män. Det förekommer missbruk och/eller psykisk ohälsa i 1 486 av hushållen. Det är en minskning med 233 hushåll jämfört med 2019. Våld i nära relation är en bidragande orsak till hemlöshet för 305 hushåll och i princip är alla kvinnor med eller utan barn. Detta bekräftar bilden av att missbruk och psykisk ohälsa är vanligare orsak till hemlöshet för män och att våld i nära relationer är en betydligt vanligare orsak till hemlöshet bland kvinnor. För 415 hushåll uppgavs vräkning vara en bidragande faktor till deras hemlöshetssituation.

Indikatorer	2019	2020	2021	2022
Antal hushåll i hemlöshet	3 068	2 642	2 405	2 359

⁵ Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet 2022, goteborg.se/hemloshetsplan

Indikatorer	2019	2020	2021	2022
- varav antal ensamhushåll	2 334	2 177	2 073	2 030
- varav antal barnfamiljer	641	393	282	296
Antal personer i hemlöshet	5 015	3 733	3 161	3 221
- varav antal vuxna	3 489	2 875	2 564	2 524
- varav antal barn	1 526	858	597	697
Antal hushåll med minst en vuxen född utomlands	1 515	1 164	1 032	934
Antal hushåll där det förekommer missbruk och/eller psykisk ohälsa	1 719	1 695	1 574	1 486
Antal hushåll som saknar social problematik*	932	568	453	431

Källa: Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet april 2022

* Ej psykisk ohälsa, inget känt pågående missbruk, inget behov av stöd och inga kända skulder

Ökningen av 100 barn 2022 kan härledas till de barnfamiljer som kommunanvisats enligt bostättningslagen och som flyttat ut från sina genomgångslägenheter. De familjer som inte ordnat annan bostad har möjlighet att hyra lägenhet i andra hand av kommunen inom projektet Barnfamilj med korttidsavtal (4.4.1). Dessa familjer har inte räknats med i föregående års kartläggning eftersom de haft en genomgångsbostad i fem år. Om staden inte hade satsat på lägenheter till barnfamiljer hade antalet barn i akut hemlöshet varit avsevärt högre.

Sannolikt har de insatser som staden genomfört med lägenheter med egna kontrakt (barnfamiljsatsning), boendecoachning i samband med nödbistånd och genomgångslägenheter för nyanlända via bostättningslagen samt ett ökat bostadsbyggande medfört en minskning av strukturellt hemlösa i Göteborg. Socialt hemlösa personer kräver andra typer av insatser som till exempel Bostad först, en bostad och ett omfattande stöd för att kunna bo kvar och för att kunna ta itu med andra problem. Hemlöshetens utveckling påverkas således av vilket typ av insats som görs för respektive målgrupp.

Faktorer som troligtvis kommer att påverka hemlösheten i fortsättningen är bland annat uppsägningar av kommunanvisade nyanlända som bor i genomgångsbostäder och framtida bostadsbyggande. Krig och konflikter i omvärlden som kan ge upphov till nya flyktingkriser är också en faktor som kan påverka hemlöshetens utveckling. Kommande hemlöshetsplan bör utgå från regeringens nationella strategi för att motverka hemlöshet 2022–2026⁶. Strategin har fyra mål: hemlöshet ska förebyggas, ingen ska bo eller leva på gatan, metoden Bostad först bör införas nationellt och det sociala perspektivet i samhällsplaneringen ska stärkas.

⁶ [Nationell hemlöshetsstrategi ska motverka hemlöshet - Regeringen.se](#)

3 Uppföljning av övriga mål

3.1 Antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet ska minska. Särskilt prioriterat är att minska antalet barn i akut hemlöshet

Indikatorer	2019	2020	2021	2022
Antal vuxna personer i akut hemlöshet	959	587	472	301
Antal barn i akut hemlöshet	618	217	138	120
Summa	1577	804	610	421

Källa: Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet april 2022

Målet att minska antalet personer som befinner sig i akut hemlöshet har uppnåtts. Antalet personer i akut hemlöshet har minskat med 1 156 personer, varav antalet barn har minskat med 498 barn.

Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet 2022 visar att 277 hushåll med 301 vuxna och 120 barn befinner sig i akut hemlöshet. Det är en minskning med 504 hushåll, 1 156 personer, 658 vuxna och 498 barn, jämfört med 2019. Det är förövrigt det lägsta antalet hushåll, vuxna och barn sedan 2015. Av dessa är 64 procent hänvisade till tillfällig logi, som till exempel akutboende, nödbiståndsboende eller hotell/vandrarhem, att jämföra med 82 procent 2019. Bland de akut hemlösa vistas 43 personer utomhus eller i offentliga utrymmen, att jämföra med 54 personer 2019. I skyddade boenden (inkl. kvinnojour) bor 57 hushåll och 50 barn, att jämföra med 91 hushåll och 71 barn 2019.

I akut hemlöshet är andelen ensamhushåll 79 procent medan andelen barnfamiljer är 19 procent. Andelen män är 57 procent och andelen kvinnor är 43 procent. Andelen hushåll med en registerledare som är född utomlands är 49 procent och huvuddelen har invandrat från länder utanför Europa. Detta gör att de utlandsfödda är överrepresenterade i akut hemlöshet jämfört med övriga hemlöshetssituationer.

Andelen hushåll med missbruk eller psykisk ohälsa är 55 procent. Missbruk och psykisk ohälsa är i princip endast förekommande bland ensamhushållen och majoriteten är män. Den vanligaste inkomsten är ekonomiskt bistånd och drygt 40 procent av hushållen har kända skulder hos Kronofogden. Drygt 60 procent av hushållen har varit hemlösa i upp till tre år, varav merparten av dessa har varit i hemlöshet i upp till ett år. Tiden i hemlöshet är generellt kortare för hushåll i akut hemlöshet än i övriga hemlöshetssituationer.

De allmännyttiga bolagens satsning med 700 lägenheter till bostadslösa barnfamiljer i akut hemlöshet har haft stor påverkan på resultatet eftersom familjerna erhöll egna hyresavtal direkt när de anvisades lägenheterna. Satsningen pågick under 2016–2019. Satsningen är avslutad men det fanns en viss eftersläpning av leveransen, vilket innebar att 75 familjer även erhöll lägenheter under 2020 och 2021. Drygt 1 500 barn beräknas ha fått en fast bostad genom satsningen. Utan allmännyttans satsning på hyreslägenheter till bostadslösa barnfamiljer hade antalet

barn i hemlöshet varit avsevärt fler, och deras tid i hemlöshet varit längre. Dessutom har satsningen inneburit minskade kostnader för köpta boendelösningar.

Projektet Barnfamilj med korttidsavtal (4.4.1) som startade 2021 har också medfört att det är färre barn i akut hemlöshet. Syftet med projektet är att minska och motverka barn i akut hemlöshet. Projektet omfattar cirka 350 lägenheter under perioden 2021–2023 som familjerna får hyra i andra hand av kommunen under 18 månader. Hittills har cirka 180 barnfamiljer flyttat in i dessa lägenheter. Projektet bedöms så här långt ha haft en positiv effekt för barnen som får en tryggare bostadsmiljö. Projektet har även medfört lägre kostnader för nödbistandsboenden.

Stadens satsning på modellen Bostad först (4.3.2) har medfört en minskning av personer med missbruk eller psykisk ohälsa i hemlöshet. Personer som behöver en bostad och ett omfattande stöd för att kunna bo kvar och för att kunna ta itu med andra problem. Under perioden 2020–2022 har 126 lägenheter med kommunalt kontrakt erbjudits till målgruppen via modellen, varav merparten tidigare befann sig i akut hemlöshet. Därutöver har 48 hyresgäster övertagit hyresavtalet mellan 2020–2022 och därmed lämnat hemlösheten. Förutom att personernas långvariga situation med akut hemlöshet har fått ett slut har också deras övriga livskvalitet påverkats till det bättre.

Ytterligare faktorer som delvis förklarar minskningen av akut hemlöshet under 2022 är nya boendeinsatser som infördes april 2021 med bland annat ”kortsiktigt boende i kollektiv eller lägenhet” för personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa. Det är en boendekategori som inte är klassificerad som akutboende, enligt definitionen för hemlöshet. Nedstängningen av Nya Tillfället efter beslut från IVO våren 2022 innebar 73 färre akutplatser, vilket också har påverkat antalet personer i akut hemlöshet.

3.2 Antalet personer som blir avhysta från sin bostad ska minska. Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas

Indikatorer	2019	2020	2021	2022
Antal hushåll som blir avhysta från sin bostad	142	158	170	195
- varav antal barnfamiljer	9	7	12	12
- antal barn berörda av avhysning	18	10	22	19

Källa: Kronofogden

Målet att minska antalet personer som blir avhysta från sin bostad har inte uppnåtts. Målsättningen att inga barnfamiljer ska avhysas har inte uppnåtts. Antalet avhysningar har ökat med 53 hushåll, varav antalet barnfamiljer har ökat med tre familjer.

Kronofogdens statistik över vräkningar i Göteborg visar att antalet hushåll som avhysts från sin bostad har ökat med 53 hushåll, från 142 hushåll 2019 till 195 hushåll 2022. Antalet avhysta barnfamiljer har också ökat, från nio familjer 2019 till tolv familjer 2022. Även antalet barn berörda av avhysning har ökat, från 18

barn 2019 till 19 barn 2022. I Stockholms stad avhystes 20 barnfamiljer under 2022 och 38 barn var berörda av avhysning och för Malmö stad redovisades 18 familjer med 31 barn.

Enligt Kronofogdens statistik på riksnivå minskade antalet vräkningar från 2 560 år 2021 till 2 523 i fjol. En bidragande förklaring till att antalet vräkningar har minskat kan vara det vräkningsförebyggande arbetet som har trappats upp runt om i landet under förra året. Antalet barn som berörs av vräkning ligger kvar på samma nivå. Under 2022 vräktes 304 barnfamiljer och antalet berörda barn var 575, vilket är tre fler än vid samma tid förra året⁷.

I Kronofogdens statistik ingår avhysningar av barnfamiljer med förstahandskontrakt, andrahandskontrakt eller som var inneboende vid avhysningstillfället. Även barnfamiljer med så kallade olovlig andrahandsuthyrning ingår i statistiken. Barn som berörs av avhysning kan vara permanent- eller växelvis boende eller ha rätt till umgänge med förälder som avhyses.

För att stärka det vräkningsförebyggande arbetet har en handbok lanserats i mars 2022 för socialförvaltningarna. För att stärka samverkan mellan socialförvaltningarna och de allmännyttiga bostadsbolagen har en avsiktsförklaring för samverkan i arbetet med att förebygga avhysningar tagits fram. Avsiktsförklaringen gäller från och med oktober 2022 och tydliggör parternas gemensamma målsättning med samverkan. Vidare pågår ett arbete inom socialförvaltningarna med att se över resursfördelning och organisering av arbetet med att förebygga avhysningar för att möta det krav på ökad aktivitet och samordning som följer av Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med att förebygga avhysning som gäller efter beslut i kommunfullmäktige juni 2022. Riktlinjen och handboken avser att förebygga avhysning av hushåll med förstahandskontrakt.

3.3 Antalet personer som skrivs ut från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem och saknar bostad ska minska

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal personer som saknar bostad efter institutionsvistelse och liknande (situation 2)	315	280	286	562

Källa: Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet april 2022

Målet att minska antalet personer som saknar bostad efter institutionsvistelse och liknande har inte uppnåtts. Antalet personer som saknar bostad inom tre månader efter mätveckan har ökat med 247 personer.

Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet 2022 visar att 536 hushåll med 541 vuxna och 21 barn vistas på institutioner eller liknande. Det handlar om personer som inte har någon bostad ordnad inför flytten eller utskrivningen inom tre månader efter mätvecka 14, 2022. Hit räknas även de personer som skulle ha skrivits ut eller flyttat, men som är kvar på grund av att de inte har någon egen bostad ordnad.

⁷ Källa: Kronofogden.se

Merparten av hushållen i situationen är ensamhushåll och 63 procent är födda i Sverige. Andelen män bland dessa hushåll är 72 procent, vilket är högre än för övriga hemlöshetssituationer. Här finns även störst andel personer med missbruk eller psykisk ohälsa jämfört med övriga situationer, 74 procent. Ekonomiskt bistånd är vanligast som huvudsaklig inkomst och kända skulder hos Kronofogden finns för över hälften av hushållen. Hälften av hushållen har varit hemlösa i upp till tre år.

Faktorer som i huvudsak förklarar ökningen inom målområdet är att Göteborgs Stad införde nya boendeinsatser april 2021 med bland annat ”kortsiktigt boende i kollektiv eller lägenhet” för personer med missbruk och/eller psykisk ohälsa. Kartläggning och boendecoaching ingår alltid i insatsen. Det individuella stödet ska vara motiverande och rusta den enskilde för ett mer självständigt boende. Det är en boendekategori som är klassificerad som situation 2 ”Institutionsvistelse och liknande – flytt inom 3 månader utan bostad”, enligt definitionen för hemlöshet. Nedstängningen av Nya Tillfället efter beslut från IVO våren 2022 innebar 73 färre akutplatser, vilket har medfört ett ökat antal placeringar från socialtjänsten inom den nya boendeinsatsen.

Den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan Göteborgs Stad och Kriminalvården vid utredning om kontraktsvård och vid placering för vårdvistelse har uppdaterats (4.3.3). Göteborgs Stad har en kategoriplan för socialt boende med stöd för att fler brukare ska få ett ändamålsenligt boende och flexibelt stöd för att på sikt komma vidare till ett eget boende.

3.4 Antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad ska öka

Indikator	2019	2020	2021	2022
Antal hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad	525	574	560	370

Källa: Exploateringsförvaltningen

Målet att öka antalet hemlösa personer som kommer vidare till en egen bostad har inte uppnåtts. Antalet personer som övertagit det kommunala kontraktet till eget hyreskontrakt har minskat med 155 personer.

Under planperioden 2020–2022 har 950 hushåll, cirka 1 500 personer varav cirka 520 barn, lämnat hemlösheten via övertagande av kommunala kontrakt till egna förstahandskontrakt⁸. Antalet hushåll som övertagit det kommunala kontraktet ökade från 314 hushåll 2019, till 329 hushåll 2020 och 355 hushåll 2021. Dock minskade antalet överlåtelse under 2022 till 267 hushåll.

En förklaring till att överlåtelse har minskat är att antalet remisser om kommunala kontrakt från socialtjänsten minskat succesivt sedan 2018. Detta har medfört att antalet kommunala kontrakt med möjlighet till överlåtelse av hyreskontraktet har minskat. Socialförvaltningarna lyfter bland annat nogsammare biståndsbedöm-

⁸ Det finns ytterligare personer som har flyttat vidare till en egen bostad från ett boende som kommunen har ordnat. För dessa personer finns det uppgifter på individnivå men det saknas en sammanställning för hela staden.

ningar av vilka hushåll som har rätt till bistånd och aktivare handläggning av bostadsärenden som orsaker till att behovet av kommunala kontrakt minskat. Detta har lett till att fler hushåll löst boendefrågan på egen hand. Även ett mer aktivt arbetssätt med boenderådgivning och boendecoachning från socialförvaltningarnas sida har medfört att fler hushåll har kunnat ordnat boende på egen hand.

När hushåll bor i vanliga lägenheter med kommunalt kontrakt ordnade av kommunen räknas de som hemlösa. När hushållen tar över förstahandskontraktet lämnar de hemlösheten. Lägenheterna finns inom de allmännyttiga och privata bostadsföretagens bostadsbestånd.

3.5 Nettokostnaden för socialt boende ska minska

Indikator	2019	2020	2021	2022
Nettokostnaden för socialt boende inklusive nödbistånd (mnkr)	588	532	503	475

Källa: Nekksus / SPINK

Målet att minska nettokostnaden för socialt boende inklusive nödbistånd har uppnåtts. Nettokostnaden har minskat med 113 miljoner kronor.

Socialnämndernas nettokostnad för socialt boende och nödbistånd uppgår 2022 till 475 miljoner kronor, vilket är en minskning med 19 procent eller med 113 miljoner kronor jämfört med 2019. För socialt boende uppgår kostnaden till 450 miljoner kronor och för nödbiståndsboende uppgår kostnaden till 25 miljoner kronor. Det är framför allt kostnaden för nödbistånd som har minskat.

Staden har utökat verksamheter med boenderådgivning och boendecoachning, det vill säga praktiskt stöd i att söka bostad. Det har medfört att fler hushåll kommer vidare till eget boende. Ett kraftigt ökat bostadsbyggande har medfört ett ökat utbud av bostäder på bostadsmarknaden. Satsningar med lägenheter till barnfamiljer har inneburit att antalet placerade familjer i nödbiståndsboende har minskat.

Satsningen på modellen Bostad först har inneburit att antalet placerade personer med missbruk eller psykisk ohälsa i akutboende har minskat. Dessa åtgärder är en delförklaring till minskade kostnader för socialtjänsten.

Stadens mottagande av nyanlända flyktingar har minskat kraftigt under de senaste åren, vilket också är en delförklaring till minskade kostnader för socialtjänsten. Antalet hushåll i hemlöshet med minst en person född utomlands har minskat med 38 procent, från 1 515 hushåll 2019 till 934 hushåll 2022. Huvudparten av de barnfamiljer som söker hjälp för sin bostadssituation hos socialtjänsten gör det på grund av att de inte har haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Utgångsläget är att dessa familjer oftast behöver flytta runt i olika egna kortsiktiga boendelösningar och inte sällan i trånga boendemiljöer. Dessa familjer har oftast sämre ekonomiska förutsättningar och bristande förankring i samhället.

Det har varit nödvändigt att ändra definitionen av vad som ingår i den redovisade nettokostnaden för att uppnå jämförbarhet mellan åren. Detta på grund av stadsdelsnämndernas omorganisation vid årsskiftet 2020/2021. I den redovisade nettokostnaden ingår inte overheadkostnader.

4 Fokusområden och åtgärder

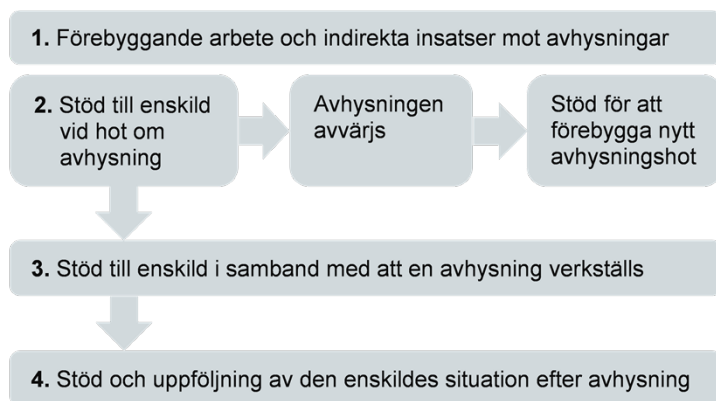
Planens fokusområden syftar till att ge vägledning kring vilken typ av utvecklingsinsats som behöver prioriteras. Respektive fokusområde har i olika stor utsträckning en direkt inverkan på ett eller flera av planens mål. Under varje fokusområde beskrivs hur ansvarig organisation har tagit sig an åtgärderna.

4.1 Fokusområde 1 - Förebygga hemlöshet

Bakgrund: Det förebyggande arbetet mot hemlöshet omfattar personer som riskerar att hamna i hemlöshet och som behöver olika former av stöd och insatser som bidrar till att öka möjligheterna att få eller behålla ett boende. En del personer kan ha social problematik och behov av olika vård- och stödinsatser. Det finns också personer som inte har andra problem än att de saknar en bostad. För denna målgrupp är det angeläget att utveckla arbetssätt och systematik med boenderådgivning. Insatsen boenderådgivning ingår i alla fokusområden.

Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen ansvar för att ge enskilda och barnfamiljer olika former av stöd och insatser som fungerar förebyggande mot hemlöshet. Socialtjänsten har även en skyldighet att genom uppsökande verksamhet och på annat sätt främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. För att kommunens invånare ska kunna få det stöd och den hjälp som de behöver är det nödvändigt att utföra en rad åtgärder, såsom att ta reda på vilka hjälpbehov som finns genom uppsökande verksamhet, informera om vilken service som finns att erbjuda samt vid behov förmedla kontakter med andra myndigheter⁹.

Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar från bostäder kan enligt Socialstyrelsen grovt delas in i fyra faser och inriktningen bör vara att socialtjänsten ska finnas med så tidigt som möjligt i processen¹⁰.

Figur 1 - Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar
Källa: Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar, Socialstyrelsen 2017

Socialtjänsten handlägger ärenden som är förenade med risk för avhysning och har därför en central roll i det vräkningsförebyggande arbetet. Ett framgångsrikt arbete

⁹ 2 kap. 1 §, 3 kap. 1 och 4 §§ Socialtjänstlagen (2001:453)

¹⁰ Socialstyrelsens vägledning "Stöd för socialtjänsten i arbetet med att förebygga avhysningar" 2017-11-11, www.socialstyrelsen.se

med att förebygga avhysningar förutsätter samarbete mellan socialtjänsten, hyresvärdar, budget- och skuldrådgivning och Kronofogden. Därutöver är det avgörande att socialtjänsten tidigt tar kontakt med hyresgästen och erbjuder råd och lämpliga stödinsatser. Hyresgästen har ett eget ansvar att söka hjälp men i vissa fall kan personen vara förhindrad att ta det ansvaret och behöver därför information om vilken hjälp som finns. I vissa fall kan personen behöva motiveras att ta emot hjälp.

Personer som en gång blivit avhysta har svårt att komma tillbaka till den ordinarie bostadsmarknaden. Cirka 20 procent av de som är hemlösa har någon gång blivit avhysta och även barnfamiljer berörs av avhysningar, vilket innebär att familjer utsätts för stora påfrestningar som kan komma att påverka barnens trygghet, hälsa och skolgång under lång tid framöver. Avhysningar innebär personligt lidande och kostnader för samhället.

Målsättningen är att inga barnfamiljer ska avhysas. Regeringen och kommunfullmäktige i Göteborg har tydligt uttalat en ambition om att förhindra vräkning av barnfamiljer. I samband med att barnkonventionen blir svensk lag är det viktigt att skapa en gemensam förståelse för vad det konkret innebär för arbetet med barnfamiljer som riskerar att avhysas från bostaden och hamna i hemlöshet. I det förebyggande arbetet är det viktigt att uppmärksamma trångbodda familjer som är i riskzonen för avhysning.

Hemlösa personer eller personer som riskeras att avhysas ska få likvärdig och adekvat hjälp av socialtjänsten som grundar sig i behovet av insats. Det är därför angeläget att socialtjänsten fortsatt utvecklar rutiner och arbetssätt som stöd för likvärdig bedömning av insatsbehov. Förslag om åtgärder behöver hanteras inom ramen för de plattformsarbeten som redan finns.

4.1.1 Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet

Bakgrund: Socialtjänsten har enligt socialtjänstlagen (2001:453) ansvar för att ge enskilda individer olika former av stöd och insatser som fungerar förebyggande mot hemlöshet samt en skyldighet att genom uppsökande verksamhet främja förutsättningarna för goda levnadsförhållanden i kommunen. För att kommunens invånare ska kunna få det stöd och den hjälp som de behöver är det nödvändigt att utföra en rad åtgärder, såsom att ta reda på vilka hjälpbehov som finns genom uppsökande verksamhet, informera om vilken service som finns att erbjuda samt vid behov förmedla kontakter med andra myndigheter. Socialtjänstens stöd i samband med att förebygga och förhindra avhysningar från bostäder bör enligt Socialstyrelsen komma in så tidigt som möjligt i processen.

Socialtjänsten behöver fortsätta arbetet med metodutveckling och definiera gemensamma utgångspunkter i hemlöshetsarbetet. Socialstyrelsen har tagit fram rekommendationer om indirekt förebyggande insatser, läs mer på kunskapsguiden.se. Socialtjänsten har även ett tydligt ansvar att aktivt verka för att samverka med andra aktörer kommer till stånd, till exempel hälso- och sjukvården, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Kronofogden. Samverkan med idéburna organisationer och hyresvärdar är också angeläget.

Det är angeläget att socialtjänsten fortsatt utvecklar rutiner och arbetssätt för likvärdig och adekvat bedömning av insatsbehov för personer som riskerar att

avhysas eller befinner sig hemlöshet. Inom ramen för arbetet ska nuvarande vägledning för bistånd till boende revideras och ett gemensamt bedömningsstöd för rätten till bistånd till boende, gemensamma rutiner, informationsmaterial och utredningsdokument tas fram och implementeras. Arbetet ska även syfta till att ta fram en gemensam struktur och gemensamma metoder för socialförvaltningarnas vräkningsförebyggande arbete och boendecoachning.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen samt nämnden för funktionsstöd ska inom ramen för nuvarande plattformsarbete utveckla rutiner för handläggning och gemensamt arbetssätt för likvärdig och korrekt bedömning insatsbehov för målgruppen hemlösa.

Arbetet ska även syfta till att ta fram en gemensam struktur och gemensamma metoder för socialförvaltningarnas vräkningsförebyggande arbete och boendecoachning. I arbetet ska hänsyn tas till att konventionen för barns rättigheter inkorporeras i svensk lagstiftning den 1 januari 2020. Barnrättsperspektivet ska lyftas in i de rutiner som tas fram.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla insatser för att förebygga hemlöshet	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, Nämnden för funktionsstöd	Klart

Åtgärden att utveckla insatser för att förebygga hemlöshet kan ses som slutförd. Detta eftersom planerade aktiviteter har genomförts. Det kvarstår dock ett arbete för förvaltningarna med att säkerställa en fortsatt följsamhet till framtagna handböcker och rutiner för samverkan och samordning.

Rutiner för handläggning och gemensamt arbetssätt för likvärdig och korrekt bedömning av insatsbehov för målgruppen hemlösa

Inom ramen för socialförvaltningarnas gemensamma metodutvecklingsarbete på boendeområdet har en handbok för handläggning av bistånd till boende tagits fram och implementerats i berörda förvaltningar. Syftet med handboken är att utveckla rutiner för handläggning och ett gemensamt arbetssätt för likvärdig och korrekt bedömning av insatsbehov för målgruppen hemlösa. Handboken innehåller följande delar:

- Bedömningsstöd
- Hantering av egenavgifter
- Beslutstyper
- Boendeinsatser
- Genomförandeprocessen
- Boenderådgivning och boendecoachning

Uppföljningen visar att handboken är implementerad i samtliga förvaltningar och att följsamheten är hög. Det är viktigt att förvaltningarna fortsatt säkerställer att medarbetarna följer handboken och tillhörande bedömningsstöd. För att bibehålla en hög följsamhet till bedömningsstödet är det viktigt med en fortsatt löpande metoddiskussion lokalt i socialförvaltningarna samt i de centrala nätverken för 1:e socialsekreterare och enhetschefer. Det är även viktigt att en genomgång av

handboken och bedömningsstödet med tillhörande metoddiskussion fortsatt ingår i den fördjupade introduktionen för socialsekreterare.

Gemensam struktur och gemensamma metoder för vräkningsförebyggande arbete

Hösten 2019 genomförde socialförvaltningarnas processledare för boendesociala frågor en kartläggning av stadsdelarnas (nuvarande socialförvaltningars) vräkningsförebyggande arbete. Kartläggningen visade att kvalitén på det vräkningsförebyggande arbetet skilde sig åt mellan stadsdelarna och att det fanns ett behov av att arbeta fram gemensamma rutiner och stödmaterial för arbetet. Vidare framkom att samtliga stadsdelar saknade ett formaliserat samverkansavtal med hyresvärdarna för det vräkningsförebyggande arbetet. Ett flertal stadsdelar hade trots detta ett fungerande och strukturerat samarbete med hyresvärdarna medan en fungerande samverkan saknades i några stadsdelar.

Den uppföljning av hemlöshetsplanen som genomfördes 2021 visade på fortsatta skillnader i kvalitet på det vräkningsförebyggande arbetet samt att det i socialförvaltningarna kvarstår ett behov av att arbeta fram gemensamma rutiner och stödmaterial för arbetet. Uppföljningen visade också att det interna samarbetet behöver stärkas och att ansvarsfördelningen mellan de nya förvaltningarna behöver förtydligas. Det framgick även att ambitionsnivå, uppsökande arbete, tillgång till vräkningsförebyggande insatser och samverkan med hyresvärdarna fortsatt skiljer sig åt mellan förvaltningarna och att det finns ett behov av att tydliggöra vilken lägsta nivå gällande uppsökande arbete, insatser och samverkan med hyresvärdar som förvaltningarna har att förhålla sig till.

Utifrån nulägesanalysen och resultatet av uppföljningen av hemlöshetsplanen 2021 togs en handlingsplan med gemensamma utvecklingsaktiviteter fram.

Handlingsplanen omfattar följande aktiviteter:

- Arbeta fram och implementera en handbok för socialförvaltningarnas arbete för att förebygga avhysningar
- Arbeta fram och implementera gemensamma rutiner för samordning inom socialförvaltningarna
- Arbeta fram och implementera gemensamma rutiner för samverkan mellan de nya förvaltningarna (Socialförvaltningar, Äldre- samt vård och omsorgsförvaltningen, Förvaltningen för funktionsstöd)
- Förstärkt kompetensutveckling och introduktion
- Avsiktsförklaring för samverkan mellan socialförvaltningarna, störningsjouren och de allmännyttiga bostadsbolagen

Uppföljningen visar att samtliga aktiviteter har genomförts som planerat.

För att stärka det vräkningsförebyggande arbetet har en handbok för socialförvaltningarnas arbete med att förebygga avhysningar med tillhörande samverkans- och samordningsrutiner tagits fram. Handboken lanserades i mars 2022 och under året har ett antal gemensamma och lokala implementeringsaktiviteter genomförts. I samband med implementeringen av handboken har utbildningsinsatser genomförts för samtliga berörda medarbetare med stöd av processledare för boendesociala frågor. Uppföljningen visar att implementeringen har påbörjats i samtliga berörda

förvaltningar men att förvaltningarna kommit olika långt i sin implementering. Omorganisation på enhetsnivå och bristande intern samordning är två faktorer som påverkat implementeringen negativt. Samtliga förvaltningar ser det vräkningsförebyggande arbetet som prioriterat och avser att fortsatt arbeta med att implementera handboken och tillhörande rutiner samt att anpassa organisationen så att den stödjer det arbetssätt som handboken rekommenderar under 2023.

För att stärka samverkan mellan socialförvaltningarna och de allmännyttiga bostadsbolagen har en avsiktsförklaring för samverkan i arbetet med att förebygga avhysningar tagits fram. Avsiktsförklaringen, som gäller från och med oktober 2022, tydliggör parternas gemensamma målsättning med samverkan. Den innefattar bland annat en beskrivning av parternas roller och ansvar samt på vilket sätt och i vilka former samverkan ska ske. Syftet med avsiktsförklaringen är att stärka samverkan och bidra till att minska antalet hushåll som drabbas av avhysning. Syftet är även att minska antalet barn som blir berörda av en avhysning. Nästa steg är att implementera avsiktsförklaringen och den process för arbetet som parterna kommit överens om ska gälla. Processen innefattar bland annat ett tidigt och gemensamt uppsökande arbete samt lokal samverkan.

Parallellt med handlingsplanens aktiviteter pågår i socialförvaltningarna ett arbete med att se över resursfördelning och organisering av arbetet med att förebygga avhysningar för att möta det krav på ökad aktivitet och samordning som följer av Göteborgs Stads riktlinje för arbetet med att förebygga avhysning som gäller efter beslut i kommunfullmäktige juni 2022.

Gemensam struktur och gemensamma metoder för boendecoachning

Tillsammans med Boplats har socialförvaltningarna arbetat fram en digital plattform för boendecoachning. Information om plattformen, informationsmaterial och tillhörande stöddokument har kommunicerats till förvaltningarna samt tagits upp för information och dialog på de centrala nätverken för 1:e socialsekreterare, enhetschefer och boendesekreterare.

Ett nätverk för boendecoacher startades upp under hösten 2020 i samarbete med Boplats. Nätverkets syfte är att erbjuda boendecoacher ett forum för erfarenhetsutbyte och bidra till en gemensam metodutveckling när det gäller berörda verksamheters arbete med boendecoachning. Syftet är även att nätverket ska ansvara för löpande uppdatering och revidering av plattformen och dess material.

Uppföljningen visar att plattformen är känd i samtliga socialförvaltningar. Dock kvarstår att göra plattformen känd även på de enheter som inte har direkt ansvar för boendefrågorna men som ändå möter personer som befinner sig i hemlöshet. Nyttjandegraden skiljer sig åt mellan förvaltningarna beroende på framförallt storlek och befolkningsstruktur, men den är överlag hög.

Barnkonventionen och barnperspektivet

Inom ramen för socialförvaltningarnas gemensamma metodutvecklingsarbete på boendeområdet har en rutin för förstärkt barnrätt i vuxenärenden med tillhörande stödmaterial tagits fram. Detta med anledning av att barnkonventionen är svensk lag sedan 1 januari 2020. Rutinen var klar i maj 2020 och gäller från och med juni 2020. Under planperioden har ett antal lokala implementeringsaktiviteter och en

central utbildning i samtal med föräldrar om barn för socialsekreterare och 1:e socialsekreterare inom vuxenområdet genomförts.

Uppföljningen visar att samtliga socialförvaltningar har arbetat aktivt med att implementera ett förstärkt barnrättsperspektiv under planperioden. Pandemiåren bromsade utvecklingsarbetet något men i samtliga förvaltningar sker samtal med föräldrarna om barnets situation och behov. Man genomför även barnkonsekvensanalyser när det är aktuellt. I några förvaltningar sker samtal med barn när det bedöms aktuellt. De förvaltningar som inte samtalar med barnen när det är aktuellt ser fortsatt ett behov av central kompetensutveckling i att samtala med barn för att medarbetarna ska känna sig bekväma att ta det steget.

Det är viktigt att följsamhet till rutinen för förstärkt barnrätt i vuxenärenden även fortsättningsvis följs upp på de centrala nätverken för 1:e socialsekreterare och enhetschefer och att förvaltningarna vid behov genomför ytterligare utbildningsinsatser för att bibehålla en hög följsamhet till rutinen.

4.1.2 Ta fram riktlinjer för hushåll som riskerar att avhysas

Bakgrund: Sedan 2012 finns av kommunfullmäktige beslutade riktlinjer för att förebygga avhysning av hushåll med barn. Det saknas dock riktlinjer som gäller alla hushåll som riskerar att avhysas. Socialstyrelsen har tagit fram rekommendationer för arbetet med att förebygga avhysningar, läs mer på [kunskapsguiden.se](https://www.kunskapsguiden.se).

Arbetet med att förebygga avhysningar organiseras på olika sätt i förvaltningarna, nivå och kvalitet i det vräkningsförebyggande arbetet skiljer sig åt förvaltningarna emellan. I vissa förvaltningar ingår det vräkningsförebyggande arbetet som en del i den ordinarie verksamheten. Andra förvaltningar har anställt särskild personal som arbetar riktat mot hyresvärdar och enskilda personer för att hitta fungerande lösningar vid risk för avhysning. Oavsett hur förvaltningarna organiserar arbetet underlättar det om det finns en tydlig kontaktväg till socialtjänsten när det gäller risk för avhysning, exempelvis en funktionsbrevlåda eller ett direktnummer. Det är viktigt att samverkansparter och allmänhet får kontakt med rätt instans inom socialtjänsten inom rimlig tid.

Alla bolag inom Förvaltnings AB Framtiden arbetar vräkningsförebyggande, men arbetet är organiserat på olika sätt. Störningsjouren hanterar en del av arbetet med att förebygga avhysningar när det gäller störningsärenden och hyresskulder medan vissa bolag och distrikt i koncernen hanterar frågan internt. En ambition är att hyresvärdarna tillsammans med socialtjänsten gör gemensamma hembesök hos hyresgäster som har hyresskuld eller har stört omgivningen. De kommunala bostadsföretagen utgår från stadens riktlinjer för att förhindra avhysning av barnfamiljer.

Det finns 296 000 bostäder i Göteborg vid utgången av 2021, av dessa är 54 procent hyresrätter. Allmännyttans bestånd utgör hälften av det totala hyresrättsbeståndet, men även övriga ägare som privata hyresvärdar är viktiga att involvera i arbetet med att minska avhysningar.

Utifrån ovanstående är det angeläget att ta fram riktlinjer som gäller alla hushåll

som riskerar att avhysas, inte endast för hushåll med barn. I riktlinjen ska ansvarsförhållande och samverkan mellan fastighetsägare och socialtjänst när det gäller barnfamiljer, äldre och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktas. I samband med att nya riktlinjer tas fram bör även nuvarande riktlinjer för att förebygga avhysning av hushåll med barn utvärderas.

Åtgärd: Kommunstyrelsen ska, tillsammans med medverkande parter, ta fram riktlinjer som gäller alla hushåll som riskerar att avhysas, inte endast för hushåll med barn. Riktlinjer ska fastställas i kommunfullmäktige under planperioden.

Medverkande parter: Förvaltnings AB Framtiden (störningsjouren), socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, fastighetsnämnden, nämnden för konsument- och medborgarservice (budget- och skuldrådgivning), privata fastighetsbolag, Kronofogden, Fastighetsägarna GFR

Åtgärd	Ansvarig	Status
Ta fram riktlinjer för hushåll som riskeras att avhysas	Kommunstyrelsen	Klart

Åtgärden att ta fram en reviderad riktlinje för hushåll som riskerar att avhysas är slutförd. Kommunfullmäktige beslutade den 9 juni 2022 om en justerad riktlinje för Göteborgs Stads arbete med att förebygga avhysningar (dnr 0727/21). Den reviderade riktlinjen omfattar alla hushåll som riskerar att avhysas, inte endast hushåll med barn som tidigare riktlinje, och syftar till att förhindra avhysning av personer som bor i en bostad för vilken de har förstahandskontrakt. Riktlinjen omfattar socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, exploateringsnämnden, samtliga styrelser inom koncernen Förvaltnings AB Framtiden samt nämnden för demokrati och medborgarservice.

4.1.3 Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer

Bakgrund: För att bättre kunna nå målgruppen äldre i riskzon för avhysning och säkerställa att alla i målgruppen erbjuds adekvata stödinsatser är det viktigt att den del av socialtjänsten som möter äldre har goda kunskaper om ovanstående risker och vilka stödinsatser som kan sättas in för att förebygga avhysning. Enligt Kronofogdens statistik ökar andelen personer som är 65 år och äldre bland de som blir avhysta från sin bostad. En riskgrupp är äldre som drabbats av demens och har en oförmåga att betala hyran eller inte längre klarar av att sköta sin bostad. En annan riskgrupp är personer med låga pensioner som inte klarar av hyreshöjningar i samband med till exempel omfattande renoveringar.

Äldre personer som lever i hemlöshet är särskilt utsatta både fysiskt och psykiskt. Många lider av demenssjukdom eller annan kronisk somatisk sjukdom och missbruksproblematik förekommer ofta i gruppen. Det är därför av stor vikt att socialtjänsten arbetar aktivt för att förhindra avhysning av äldre personer.

För ett framgångsrikt vräkningsförebyggande arbete med målgruppen är det nödvändigt att samverkan sker mellan Individ- och familjeomsorgen samt Äldreomsorgen.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen och äldre samt vård- och omsorgsnämnden ska säkerställa att samverkan sker mellan Individ- och familjeomsorg, Funktionshinder och Äldreomsorg samt att äldre som befinner sig i riskzon för avhysning erbjuds adekvata stödsatser.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	Klart

Åtgärden att utveckla samverkan för att förebygga avhysning av äldre personer kan ses som slutförd. Detta eftersom planerade aktiviteter har genomförts. Det kvarstår dock ett arbete för förvaltningarna med att säkerställa att framtagna rutin för samverkan implementeras fullt ut i berörda verksamheter.

För att stärka samverkan mellan förvaltningarna kring målgruppen äldre som befinner sig i riskzon för avhysning har en samverkansrutin som tydliggör ansvarsfördelning och struktur för samverkan arbetats fram. Rutinen tydliggör respektive förvaltnings ansvar i det vräkningsförebyggande arbete och tydliggör hur samverkan ska ske. Rutinen tydliggör även vikten av tidig kontakt, att sekretessgränserna kräver ett samtycke från den enskilde för samverkan och att det vid behov av insatser från två eller flera förvaltningar ska upprättas en samordnad plan enligt den förvaltningsgemensamma rutinen för samtycke och samordnad plan.

Uppföljningen visar att förvaltningarna har kommit olika långt i implementeringen av rutinen. I vissa förvaltningar är implementeringen fortfarande i uppstartsfas medan man i andra förvaltningar bedömer att rutinen är fullt ut implementerad. I uppföljningen framgår även att de förvaltningar som har lokala samverkansmöten på enhetsnivå upplever att samverkan fungerar väl och att kvaliteten på arbetet ökat. Samtliga förvaltningar ser det vräkningsförebyggande arbetet kopplat till målgruppen äldre som prioriterat och avser att fortsätta arbeta med att implementera samverkansrutinen och med att stärka strukturen för lokal samverkan under 2023.

4.1.4 Utveckla boenderådgivningen

Bakgrund: I takt med att den strukturella hemlösheten ökar finns ett ökat behov av en gemensam systematisk hantering av rådgivning för de som söker boende. I förvaltningarna finns det olika varianter av verksamheter som ger bostadslösa boenderådgivning. Många medborgarkontor erbjuder stöd i hur man söker bostad. Ofta finns också särskilda boendepedagoger eller boendekonsulenter inom individ- och familjeomsorgen som ger boenderådgivning.

Boplats Göteborg fungerar som bostadsförmedling sedan den 1 september 2019 och förmedlar alla lägenheter efter kötid. Boplats kundtjänst hjälper till med information, registrering och bostadssökande på boplats.se för de sökande som har behov av det. På Boplats webbplats finns viss information på flera olika språk.

Arbetet med att skapa en plattform för kunskap och kompetensutveckling inom området boenderådgivning har redan påbörjats. Syftet är att utveckla och kvalitetssäkra stadens boenderådgivning och att skapa en likvärdig boenderådgivning för alla kommuninvånare. Inom ramen för plattformen ska ett gemensamt informationsmaterial tas fram som ska användas av alla verksamheter inom Göteborgs Stad som ger boenderådgivning/ information till bostadssökande.

Åtgärd: Boplats Göteborg ska, tillsammans med medverkande parter, färdigställa arbetet med att skapa en plattform för kunskap och kompetensutveckling inom boenderådgivning. Syftet med plattformen är att utveckla och kvalitetssäkra stadens boenderådgivning för att skapa en likvärdig boenderådgivning för alla kommuninvånare.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen och fastighetsnämnden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla boenderådgivningen	Boplats Göteborg	Klart

Åtgärden att skapa en plattform för kunskap och kompetensutveckling inom boenderådgivning kan ses som slutförd. Det innebär inte att arbetet med att utveckla boenderådgivningen stannar av, tvärtom, det fortsätter genom regelbundna träffar inom ett nätverk för boenderådgivning samt genom att det gemensamma materialet uppdateras och revideras vid behov.

Information för bostadssökande på goteborg.se/sokabostad

För att skapa ett gemensamt material som är användbart för en bred grupp bostadssökande har befintligt material från flera olika verksamheter samlats in. En arbetsgrupp med representanter från berörda förvaltningar har sedan analyserat och prioriterat det mest relevanta innehållet att ta med i ett gemensamt material. Slutresultatet finns publicerat på sidan goteborg.se/sokabostad.

Där finns bland annat information om:

- Att börja söka bostad i god tid
- Att söka brett och i hela Sverige
- Det egna ansvaret och socialtjänstens ansvar
- Att få koll på din ekonomi genom budget- och skuldrådgivningen
- Tips på vilka bostadssajter som finns i Göteborgsområdet

Broschyren "Så söker du bostad"

För att nå ut till bostadssökande som inte har tillgång till internet eller datorvana och för att underlätta i mötet mellan bostadssökande och boenderådgivare, finns den tillgängliga och informativa broschyren "Så söker du bostad". Broschyren är översatt till fem språk; engelska, arabiska, somaliska, tigrinja och persiska. Samtliga språkvarianter finns att ladda ner på goteborg.se/sokabostad.

Hösten 2020 har broschyren och övrigt material reviderats och uppdaterats. Bland annat har informationen om vilka villkor som gäller för allmännyttans lägenheter uppdaterats i samband med att AB Framtidens gemensamma uthyrningspolicy ändrades från 1 september 2020. Detta enligt gällande kommunikationsplan för

projektet.

Boendeguide – stödmaterial till boendecoacher

På sidan goteborg.se/sokabostad finns det även en mer omfattande boendeguide som extra stöd i mötet mellan bostadssökande och boendecoach. Boendeguiden innehåller samma information som broschyren ”Så söker du bostad”, tillsammans med stöddokument som kartor, exempel på personligt brev och avtal för andrahandsuthyrning.

4.2 Fokusområde 2 – Möta den akuta hemlösheten

Bakgrund: Socialtjänsten kan erbjuda akuta insatser till personer som befinner sig i hemlöshet. Utifrån bostadsbristen blir många hushåll kvar i tillfälliga boendelösningar under en längre tid, med negativa effekter för den enskilde och med ökade kostnader för köpta boenden. Socialförvaltningen Sydväst ansvarar för kommunens akutboenden, därutöver finns platser inom idéburna organisationer eller genom andra upphandlade aktörer. För personer i långvarig hemlöshet med missbruk och psykisk ohälsa finns möjligheten till bostad via modellen Bostad först¹¹.

Socialförvaltningen Sydväst driver uppsökande arbete för att erbjuda hjälp till enskilda personer som sover i offentliga lokaler, utomhus eller i trappuppgångar. Det finns en grupp av hemlösa som har vistats i akut hemlöshet under en längre period och som har behov av insatser från socialtjänsten, men som inte själva söker hjälp och stöd. Det är viktigt att dessa personer får tillgång till de insatser de har behov av och på sikt ges förutsättningar att lämna hemlösheten.

Alltjämt är försörjning grundläggande för att få och behålla en bostad, samtidigt som att ha någonstans att bo är en förutsättning för att kunna klara att arbeta eller att tillgodogöra sig insatser som leder mot egen försörjning och arbete. Det är därför angeläget att staden tillsammans med idéburna organisationer ökar möjligheterna till sysselsättning och socialt umgänge för personer i hemlöshet. Kompetenscenter inom förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning är en möjlighet för hemlösa personer som ska ta sig vidare från sysselsättning och andra främjande aktiviteter till egen försörjning och arbete.

Huvudparten av de barnfamiljer som söker hjälp för sin bostadssituation hos socialtjänsten gör det på grund av att de inte har haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Utgångsläget är att dessa familjer oftast behöver flytta runt i olika egna kortsiktiga boendelösningar och inte sällan i trånga boendemiljöer. Dessa familjer har oftast sämre ekonomiska förutsättningar och bristande förankring i samhället. En stor andel av föräldrarna är nyanlända, vilket ofta innebär behov av samhällsvägledning och stöd i bostadssökande.

4.2.1 Utveckla det uppsökande arbetet

Bakgrund: Staden bedriver uppsökande verksamhet för att informera om hjälp till

¹¹ Avsiktsförklaring om anskaffning av bostäder i Göteborg, www.boendeportalen.goteborg.se

personer som sover i offentliga lokaler, trappuppgångar eller utomhus. Den uppsökande verksamheten ska särskilt inrikta sig på personer som av olika orsaker kan antas behöva stöd och hjälp av socialtjänsten och som själva inte söker den hjälp de behöver. Ett aktivt uppsökande arbete är ofta en förutsättning för att nå dessa personer och för att kunna erbjuda dem individuellt anpassade insatser.

Uppsökarverksamheten möter bland annat en grupp personer som har haft kontakt med verksamheten under flera år och som tenderar att bli kvar i akutboenden under långa perioder. Målgruppen är i behov av insatser från socialtjänsten men söker inte själva hjälp och stöd. För att dessa personer i större utsträckning ska få tillgång till de insatser som de har behov av och på sikt kunna lämna ett liv i hemlöshet, krävs ett aktivt uppsökande motivationsarbete och en nära samverkan med socialtjänsten och idéburna organisationer. Övriga samverkansparter är bland annat Socialjouren, Citygruppen, Mobila fältteamet, Mikamottagningen och vårdcentralen för hemlösa. De idéburna organisationerna möter hemlösa personer som inte har kontakt med socialtjänsten, exempelvis personer som lever i ett aktivt missbruk eller med psykisk ohälsa. Det är angeläget att dessa personer förmedlas kontakt med socialtjänsten för en planering till en mer långsiktig boendelösning.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, fortsätta utveckla och stärka samverkan kring personer med lång tid i hemlöshet som inte själva söker stöd och hjälp av socialtjänsten. Syftet med åtgärden är att dessa personer i större utsträckning ska få tillgång till de insatser de har behov av och på sikt kunna lämna ett liv i hemlöshet.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost och Hisingen, nämnden för funktionsstöd samt idéburna organisationer.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla det uppsökande arbetet	Socialnämnd Sydväst	Klart

Åtgärden att utveckla det uppsökande arbetet kan ses som slutförd eftersom planerade aktiviteter har genomförts. Det kvarstår dock ett arbete för socialförvaltningarna med att säkerställa ett fortsatt utvecklingsarbete och uppföljning utifrån framtagna handlingsplan och rutiner för samverkan och samordning.

Uppsökarverksamheten inom socialförvaltning Sydväst arbetar tillsammans med socialförvaltningarnas vuxenenheter och socialjour, Västra Götalandsregionen samt idéburna organisationer för att stärka samverkan kring personer med lång tid i hemlöshet. Syftet är att dessa personer i större utsträckning ska få tillgång till de insatser de har behov av och på sikt kunna få en långsiktig boendelösning.

Uppsökarverksamheten arbetar med att söka upp personer som saknar boende och vistas i offentliga miljöer. Vissa personer får kontakt med enheten via socialjouren. Verksamheten har tillgång till ett 30-tal övernattningsplatser, varav vissa via avtal med idéburen organisation, dit enhetens medarbetare kan hänvisa personer som saknar plats att sova för natten. Idéburna organisationer och uppsökarverksamheten arbetar med att motivera den enskilde att ta kontakt med socialtjänsten och följer i många fall även med eller hjälper till att ta kontakt via telefon.

Ökning av belagda övernattningsplatser

Under 2022 har det skett en ökning av antal belagda övernattningsplatser jämfört med tidigare år. Under sommaren och tidig höst samt vid extra kyliga vinternätter har efterfrågan varit som störst. Under dessa perioder har fältsekreterarna varit tvungna att prioritera vid fördelning av platserna och i vissa enstaka fall har personer nekats övernattningsplats. En del av förklaringen till den ökade efterfrågan av övernattningsplatser är att akutboendet Nya Tillfället stängde under våren 2022 och att det därmed blev en brist på akutplatser inom staden.

Tre målgrupper har identifierats

Verksamheten har identifierat tre målgrupper som under längre tid vistas i uppsökarenhetens verksamhet. Det handlar om personer som inte vill ha myndighetskontakter, personer som har en komplex problematik där det inte funnits insatser för att möta behoven samt personer som inte lever upp till kraven för att ha rätt till bistånd till boende.

För målgruppen som inte önskar ha myndighetskontakter pågick under perioden november 2021 till november 2022 ett projekt med en socialsekreterare med uppsökande uppdrag. Projektet drevs i samarbete mellan socialförvaltning Sydväst och socialförvaltning Hisingen. Projektet innebar att en socialsekreterare arbetade i nära samarbete med uppsökarenheten, Center mot hemlöshet (4.2.4) samt idéburna organisationer för att söka upp personer som befann sig i hemlöshet men som av olika anledningar inte kunde eller ville besöka ett socialkontor för att ansöka om bistånd till boende. Socialsekreterarens uppgift var att tillsammans med samverkanspartners söka upp dessa personer, etablera kontakt och göra bedömningen av biståndsbehov på plats där brukaren befinner sig. Därefter var målsättningen att överlämning skulle ske till ordinarie socialkontor.

Projektet synliggjorde flera utvecklingsbehov inom stadens arbetssätt för personer som befinner sig i akut hemlöshet och inte önskar kontakt med socialtjänstens myndighetsutövning. I samband med projektets avslut fattade avdelningschefsnätverket för vuxen och försörjningsstöd beslut om ett nytt uppdrag *Långsiktig hantering av personer i akut hemlöshet*. I uppdraget genomfördes en nulägesanalys och en omvärldsbevakning som resulterade i en handlingsplan för att komma till rätta med en del av de brister som framkommit genom projektet. Handlingsplanen innehåller förbättrad samverkan mellan involverade parter, verksamhetsutveckling, kompetenshöjning samt vidare utredning. Arbetet utifrån handlingsplanen kommer att pågå under 2023.

För personer som tenderar att bli kvar i akutboenden under långa perioder har socialförvaltning Sydväst öppnat ett nytt boende (Victor) i Nya Tillfällets tidigare lokaler. Målet med boendet är att personerna får rätt vård, möjlighet till sociala sammanhang och meningsfull sysselsättning samt att de på sikt kommer vidare till en mer långsiktig boendelösning. För att uppnå målet samverkar förvaltningen tillsammans med ACT Göteborg¹², beroendevården och idéburna organisationer.

¹² [ACT Göteborg - Sahlgrenska Universitetssjukhuset](#)

När det gäller personer som inte lever upp till kraven för bistånd till boende enligt socialtjänstlagen har det skett vissa insatser för att utveckla samverkan mellan socialtjänstens myndighetsutövning och uppsökarenheten. Enhetschefen på uppsökarenheten ingår numera i enhetschefsnätverket för myndighetsutövande vuxenenheter för att stärka samsyn och förbättra kommunikationen. En annan åtgärd som genomförts är att Center mot hemlöshet har öppett alla vardagar mellan klockan 13 och 16. Det möjliggör för personer som övernattat på uppsökarenheten att få stöd med olika praktiska frågor under dagen som att exempelvis kontakta myndighetskontor eller sjukvården, söka bostäder, skapa bank-id för att underlätta och stödja den enskilde att ansöka om rätt stöd.

Vinterplanering för att säkerställa övernattningsplatser

Socialförvaltning Sydväst har under 2022 utvecklat arbetet med vinterplanering för att säkerställa övernattningsplatser under vinterperioden för personer som är asylsökande, papperslösa, EU-medborgare eller svenska medborgare. En arbetsgrupp för vinterplanering startade i augusti tillsammans med socialjouren och idéburna organisationer i syfte att upprätta en gemensam planering för det uppsökande arbetet under vinterhalvåret. Nytt för 2022 var att även representanter från socialförvaltningarnas myndighetsutövande vuxenenheter deltog i vinterplaneringen.

4.2.2 Tillhandahålla nödbiståndsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer

Bakgrund: Majoriteten av föräldrarna i de barnfamiljer som söker bistånd till boende hos socialtjänsten gör det på grund av att de inte har haft möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. De flesta saknar arbete, nätverk och kötid på Boplatser eller andra bostadsförmedlingar. Merparten av föräldrarna är också födda utanför Europa, vilket ofta innebär behov av samhällsvägledning och stöd i bostadssökande.

Den 1 maj 2019 införde stadsdelarna en ny rutin för handläggning av nödbistånd till boende för personer och familjer som efter en individuell prövning inte bedöms uppfylla kriterierna för rätten till bistånd till boende, enligt socialtjänstlagen. Detta på grund av att rättspraxis inte ger stöd för att bevilja dessa personer och familjer annat bistånd än tillfälligt tak över huvudet för att undvika nöd. Rutinen innebär att personer utan sociala problem, så kallade strukturellt hemlösa, och som står helt utan tak över huvudet i första hand beviljas kontanta medel för att själva ordna tillfälligt boende. I särskilda fall beviljas en placering i ett tillfälligt boende, så kallat nödbiståndboende, istället för kontanta medel. Detta till exempel när en barnfamilj inte bedöms kunna ordna tak över huvudet med hjälp av kontanta medel.

Nödbiståndboenden som vänder sig till barnfamiljer utan social problematik ska ha en tillräckligt god kvalitet. Med god kvalitet menas att boendet ska uppfylla en skälig levnadsnivå ur ett barnperspektiv. Detta innebär bland annat att det i boendet ska finnas möjlighet till vila, lek och fritid för barnen. Barnen ska ha tillgång till egen sovplats och det ska finnas hygienutrymmen av god standard. Det bör även finnas tillgång till plats för matlagning, förvaring av mat samt tvättstuga. Boendet

ska även vara tryggt för barnen vilket exempelvis innebär att det inte får vistas personer med missbruksproblematik i boendet. För att bibehålla kontinuitet med exempelvis vård, skola och förskola ska staden undvika att barnfamiljer flyttar runt mellan olika tillfälliga boendelösningar¹³.

För att minimera tiden i boendet ska föräldrarna erbjudas boendecoachning i bostadssökande. Vid erbjudande om egen bostad är det viktigt att säkerställa att familjerna förstår innebörden i erbjudandet och vad ett eventuellt nej tack till erbjuden bostad kan innebära för den fortsatta bostadsrätten. För de familjer som har behov av samhällsvägledning ska detta också tillgodoses. För de barnfamiljer som bedöms tillhöra en särskilt utsatt grupp och ha speciella svårigheter att ordna bostad på egen hand finns möjlighet till mer långsiktiga boenden inom stadens boendeverksamhet eller i upphandlade boenden.

Åtgärd: Socialnämnd Sydvest ska, tillsammans med medverkande parter, tillgodose att utbud av tillfälliga boenden, så kallade nödbistandsboenden, och boendecoachning möter behovet. Social resursförvaltning ska även ansvara för att tillse att de tillfälliga boenden som vänder sig till hemlösa barnfamiljer är av god kvalitet.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost och Hisingen, SPINK-samlad placerings- och inköpsfunktion.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Tillhandahålla nödbistandsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer	Socialnämnd Sydvest	Klart

Åtgärden att tillhandahålla nödbistandsboenden med god kvalitet för strukturellt bostadslösa barnfamiljer kan ses som slutförd. Det kvarstår dock ett arbete för att genomföra de planerade utbytena av kollektivrum till lägenheter under 2023.

Socialförvaltning Sydvest har under 2022 genomfört en kartläggning utifrån definitionen om god kvalitet utifrån ett barnperspektiv. Kartläggningen visade att samtliga lägenheter/boenden upprätthåller en god kvalitet enligt definitionen. För att höja kvaliteten ytterligare avser förvaltningen att ersätta samtliga kollektivplatser med lägenhetsboende.

Socialförvaltning Sydvest har därför under 2022 omfördelat cirka 10 lägenheter från socialt boende med stöd till nödbistandsboende för barnfamiljer. I nuläget finns cirka 50 lägenheter för barnfamiljer och cirka 20 rum i kollektiv miljö (med delat kök och badrum). Det är positivt för barnfamiljer att fler får bo i lägenhet jämfört med rum i kollektiv miljö. Förvaltningen har äskat lägenheter via exploateringsförvaltningen för att under 2023 byta ut de kvarstående kollektivplatserna till integrerade lägenheter.

Boendecoachning utförs veckovis med syfte att hjälpa familjen att komma vidare till ett eget boende så snart som möjligt och på så sätt även korta tiden som familjen bor i nödbistandsboendet. Ett arbete har genomförts med att samordna rutiner och arbetssätt för att en likvärdig boendecoachning ska erbjudas i samtliga av förvaltningens nödbistandsboenden. Verksamheterna som utför insatsen ingår

¹³ 8 Barnombudsmannen "Inget rum för trygghet – barn och unga om vräkning och hemlöshet" 2016, s.31

även i nätverket för boenderådgivning som samordnas av Boplats.

Under 2022 har cirka 220 hushåll placerats i socialförvaltning Sydvästs nödbiståndsboenden. Av dessa har 60 hushåll flyttat vidare till eget boende, varav 12 hushåll har flyttat vidare till lägenhet med kommunalt kontrakt eller lägenhet inom projektet Barnfamilj med korttidsavtal (4.4.1). Som eget boende räknas förstahands-, andrahands- och inneboendekontrakt i Göteborg eller annan kommun. Statistiken inkluderar även ensamstående som placerats på nödbiståndsboende.

Av de hushåll som flyttat ut från förvaltningens nödbiståndsboende under 2022 har ungefär 50 procent av hushållen varit placerade i mindre än tre månader i verksamheten. Under 2021 var motsvarande siffra 75 procent. Det innebär att de placeringar som görs inom verksamheten i genomsnitt är längre än förra året.

4.2.3 Utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning

Bakgrund: Kommunen har tillgång till ett antal boendeplatser och lägenheter med varierande grad av stödinsatser. Utöver dessa tillhandahåller även upphandlade organisationer ett antal boendeplatser. Under 2019 fanns det cirka 2 000 boendeplatser och lägenheter, utöver de cirka 1 000 kommunala kontrakt som förvaltas av fastighetskontoret. De flesta boendena är för personer med missbruksproblem eller för personer med psykiska funktionsnedsättningar, men det finns även drogfria boenden.

En del av de hemlösa personerna som bor i jour- och akutboenden tenderar att bli kvar i det tillfälliga boendet längre än nödvändigt, vilket försvårar och förlänger personens väg till ett mer stadigvarande boende. Det pågår ett arbete inom social resursförvaltning (Pilot hemåt) som syftar till att utveckla planering och samordning kring den boende för en mer långsiktig boendelösning.

Åtgärd: Socialnämnden Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, verka för en mer samlad planering och samordning till en mer långsiktig boendelösning i verksamheter som tillhandahåller akuta boendelösningar för olika målgrupper. Planering och samordning ska genomföras tillsammans med ansvarig placerande nämnd.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost och Hisingen, idéburna organisationer.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning	Socialnämnd Sydväst	Klart

Åtgärden att utveckla planering och samordning för en mer långsiktig boendelösning kan ses som slutförd eftersom planerade aktiviteter har genomförts. Arbetet fortsätter i ordinarie strukturer inom socialförvaltningen Sydväst.

Boendet Victor för personer med komplexa behov

Under våren 2022 stängdes akutboendet Nya Tillfället efter beslut från IVO, vilket innebar 73 färre akutplatser. Kvinnoboendet Alma som har 16 platser är därmed

det enda akutboende som kvarstår inom socialförvaltningen Sydväst. I stadens behovsanalyser av akuta placeringar framkommer att det ofta handlar om personer som är frekvent återkommande och som har levt länge i hemlöshet. Anledningen till att ett flertal lever länge i hemlöshet är att det har varit svårt att hitta boendeinsatser för att möta behoven eftersom det saknas rätt insatser för personer med mer komplex problematik. Under året har det skett en utveckling av insatser för dessa personer som på sikt bedöms leda till att fler får tillgång till långsiktiga boendelösningar.

När Nya Tillfället stängde fick SPINK i uppdrag att ta fram ett förslag på hur lokalerna kunde användas för en ny verksamhet och för en komplex målgrupp där det tidigare varit svårt att möta behoven. Förslaget beslutades i kategorirådet. Under hösten 2022 startades boendet Victor i Nya Tillfällets tidigare lokaler. Boendet har 36 platser och är ett kortsiktigt kollektivt boende. Här får de boende hjälp med grundläggande behov som boende och mat, men också med stöd för beroende och psykiska sjukdomstillstånd och hjälp att komma i gång med något meningsfullt att göra. På boendet finns samarbeten och ytor avsatta för idéburen sektor och Västra Götalandsregionen. Det finns sociala ytor för möten och samtal samt erbjudanden och möjligheter till aktiviteter genom Smedjans sysselsättningscenter. Detta för att skapa en miljö där de boende kan landa och komma bort från stressen som hemlöshet och ett aktivt bruk kan föra med sig. Utformningen av boendet har skett utifrån inspiration av samsjuklighetsutredningen och aktuell forskning.

LARO räddar liv

Under hösten 2022 har ett projekt genomförts tillsammans med beroendevården. Två gånger i veckan har en sjuksköterska från Sahlgrenska universitetssjukhusets LARO-mottagning varit stationerad på boendet Victor, men även besökt andra boenden. LARO står för läkemedelsassisterad rehabilitering vid opioidberoende och är en behandling som ges till personer med ett svårt opioidberoende. Målet är att rädda liv, eftersom nästan alla narkotikarelaterade dödsfall orsakas av opioider. Sjuksköterskan har gett behandling på plats till de som är inskrivna i behandlingsprogrammet, fångat upp de som avvikit från programmet och hjälpt dem som är intresserade att ansöka till programmet. Sjuksköterskan har även utbildat medarbetare och brukare inom avdelningen i överdosprevention och delat ut överdosmotgiftet naloxon. Från och med januari 2023 kommer ACT finnas på plats i verksamheten med sjuksköterskor och läkarresurs.

Förstärkt samverkan och boendekartläggning

Under 2021 togs en process fram som bland annat beskriver insatsen socialt boende med stöd och samverkan mellan utförare som ger stöd i boendet och socialtjänstens myndighetsutövning. Med utgångspunkt i arbetet har förvaltningen under 2022 förstärkt samarbetet genom att starta en samverkansgrupp inom insatsen. I gruppen ingår representanter för socialförvaltningarnas myndighetsutövning vuxna och socialförvaltningen Sydväst boendeverksamhet. Det har varit en positiv start i arbetet och bedömningen är att dialogen kan skapa bättre förutsättningar att nå samsyn i klientärenden samt större förståelse för varandras roller och ansvar.

Socialförvaltning Sydväst har arbetat fram ett arbetssätt kallat "boendekartlägg-

ning" för att stödja planering och samordning inför behandlingsinsatser eller ett mer långsiktigt boende och att brukaren på sikt ska lämna hemlösheten till exempel via modellen Bostad först. I nuläget är det för tidigt att säga något om vilket resultat arbetet har medfört. Erfarenheterna hittills är att det kan vara ett hjälpsamt sätt för boendets personal att komma in på viktiga teman i en persons liv som har stor påverkan för möjligheterna att komma vidare till ett mer självständigt boende. Placerande socialsekreterare har visat uppskattning för det komplement som boendekartläggningen innebär till den utredning som genomförs av myndighetssidan.

4.2.4 Utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet

Bakgrund: Inom socialnämnd Sydväst pågår ett arbete med att utveckla ett Center mot hemlöshet i samverkan med idéburna organisationer. Detta görs utifrån tidigare uppdrag i stadens budget för 2015 "Ett Hemlösas hus som en träff- och kontaktpunkt för hjälp och stöd åt hemlösa ska inrättas i samverkan mellan olika aktörer" och utifrån hemlöshetsplan för 2015–2018.

Center mot hemlöshet ska fungera som en samlingspunkt för personer i hemlöshet där de kan få hjälp att hitta till rätt instans. Det pågår ett arbete med att skapa en webbplats. Syftet med webbplatsen är att underlätta för personer att hitta relevant och korrekt information och den riktar sig till såväl personer i hemlöshet som till socialtjänst och allmänhet. Genom att informationen finns tillgänglig dygnet runt förväntas den avlasta andra stödinstanter för målgruppen. Från webbplatsen ska användare kunna hämta information om serviceinsatser, sysselsättning, sociala aktiviteter, kalendarium, kontaktuppgifter och mycket annat. Den fungerar också som en anslagstavla med aktuell information för de som berörs. Eftersom den är öppen för alla medborgare möjliggör den också för privatpersoner att engagera sig. Webbplatsen tas fram i samverkan med idéburna organisationer, brukare, hälso- och sjukvård och socialförvaltningarna. Därutöver finns det en verksamhetslokal tillgänglig för målgruppen. I lokalen anordnas workshops och föreläsningar.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, fortsätta arbetet med att utveckla en samlingspunkt för personer som lever i hemlöshet.

Medverkande parter: Socialnämnder Centrum, Nordost och Hisingen, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, idéburna organisationer, brukare, hälso- och sjukvården.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet	Socialnämnd Sydväst	Klart

Åtgärden att utveckla en samlingspunkt för personer i hemlöshet kan ses som slutförd. Center mot hemlöshet invigdes den 24 april 2020. Webbplatsen är unik i sitt slag i Sverige och bedöms vara till nytta för alla som vill och behöver veta mer inom området hemlöshet. Tillgång till information och kunskap är en viktig faktor för ökad jämlikhet och är i grunden en demokratifråga. Det ska vara lätt att hitta rätt för alla som behöver ta del av informationen. Utvecklingen av webbplatsen har skett i samverkan med ett flertal parter, bland dessa kan nämnas personer som själva har befunnit sig i hemlöshet, idéburna organisationer, fastighetskontoret och

socialförvaltningarna.

Syftet med Center mot hemlöshet är främst att samla information om verksamheter och tjänster som kan vara till hjälp för människor som lever i hemlöshet, och erbjuda den till de som behöver den. Center mot hemlöshet har även öppnat en möteslokal, där man bland annat kan få hjälp med bostadssökande och i kontakten med myndigheter. Såväl lokalen som webbplatsen ska fungera som en kunskapsbank och en lots till relevanta stödinsatser och fakta. Detta gäller såväl för de som själva är hemlösa som de som riskerar att bli det, personer som möter hemlöshet i sin yrkesroll, anhöriga eller de som är intresserade av frågan. Det ska bli enklare att hitta rätt. Förvaltningen ser att det finns stora möjligheter till ytterligare utveckling av verksamheten, både den digitala och den fysiska mötesplatsen. Mer information om webbplatsen finns på: [Center mot hemlöshet \(goteborg.se\)](http://Center.mot.hemloshet.goteborg.se)

4.3 Fokusområde 3 – Steget vidare till egen bostad

Bakgrund: Den sekundära bostadsmarknaden består av kommunernas utbud av boendelösningar för personer som av olika anledningar inte blir godkända som hyresgäster på den ordinarie bostadsmarknaden. Arbetssättet innebär att kommunen hyr en bostad av ett kommunalt eller privat bostadsföretag vilken sedan hyrs ut i andra hand till den boende. Till boendet kopplas varierande nivåer av stöd och tillsyn. En del bostäder fungerar som genomgångsbostäder under en begränsad tid. Andra bostäder, som kommunala kontrakt, ger möjlighet till övertag av första-handshyresavtalet efter 18 månaders fungerande boende.

För personer som saknar bostad vid utskrivning från sjukhus, villkorlig frigivning efter avtjänat fängelsestraff eller avslutad vistelse på behandlingshem är det viktigt att den enskilde får tillgång till insatser som minskar risken för återfall i missbruk, psykisk ohälsa och/eller kriminalitet samt ger goda förutsättningar för att återintegreras i samhället.

För hushåll som av sociala och/eller medicinska orsaker inte kan ordna en egen bostad har socialtjänsten möjlighet att ansöka om bostadsanskaffning för hushållet (kommunalt kontrakt), till exploateringsförvaltningen (tidigare fastighetskontoret). Läs mer om anskaffning av bostäder: Avsiktsförklaring om anskaffning av bostäder på www.boendeportalen.goteborg.se

4.3.1 Effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden

Bakgrund: För personer som befinner sig i hemlöshet kan socialtjänsten ge bistånd till boende med olika individuellt utformade insatser. En effektiv åtgärd för personer som befinner sig i hemlöshet är långsiktiga boendelösningar, utifrån såväl ett mänskligt som ett samhällsekonomiskt perspektiv. Detta för att åstadkomma ett så självständigt boende som möjligt med individuellt anpassade insatser och samtidigt minska användningen av kortsiktiga och tillfälliga boendelösningar. Exempel på långsiktiga boendelösningar är lägenheter med kommunalt kontrakt,

lägenhetsboenden inom social resursförvaltning eller i socialnämndernas regi alternativt upphandlade lägenhetsboenden.

Det finns stora möjligheter att effektivisera användandet av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden, både utifrån en ekonomisk och social aspekt. I Göteborg finns det lägenhetsboenden med olika typer av stöd som riktar sig till hemlösa personer, exempelvis stöd- och habiliteringsboende, träningsboende och referensboende. I samband med upphandling av boende med stöd ska staden se över inriktning och begrepp för en mer effektiv användning av befintliga resurser. Inriktningen ska gå mot Bostad först-metoden och stärka det självständiga boendet utifrån den enskildes behov och önskemål, det vill säga lägenhet med individuellt stöd.

Det pågår ett arbete utifrån den föregående planen med att ersätta blockförhyrda lägenheter med integrerade lägenheter inom allmännyttans bostadsbestånd. Detta som ett led i att stärka den enskildes möjligheter till ett självständigt boende och samtidigt verka för en socialt hållbar stad. Det är viktigt att staden erbjuder stöd efter behov i de integrerade boendena. Framför allt handlar det om stöd för att individen ska kunna bo kvar i bostaden. Att ersätta blockförhyrda lägenheter med integrerade lägenheter runt om i staden medför att personer flyttar till ett mer självständigt boende, och på sikt ges möjlighet att överta hyreskontraktet för lägenheten. Alla blockförhyrda lägenheter kommer dock inte att ersättas, då det finns hemlösa personer som varken vill eller kan bo utan nära stöd av personal och möjlighet till samvaro med andra.

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, effektivisera användandet av de lägenheter med varierande stöd som finns inom förvaltningen. Det individuellt anpassade stödet ska utgå ifrån att stärka det självständiga boendet utifrån den enskildes behov och önskemål samt leda till en egen bostad. Syftet med åtgärden är att det mångfacetterade utbudet av lägenheter med stöd anpassas utifrån behovet. Det pågående arbetet med att byta ut blockförhyrda kategoribostäder mot integrerade bostäder ska fortsätta.

Medverkande parter: Fastighetsnämnden, socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, lokalnämnden, Förvaltnings AB Framtiden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden	Socialnämnd Sydväst	Klart

Åtgärden att effektivisera användningen av lägenheter inom den sekundära bostadsmarknaden kan ses som slutförd. Detta eftersom planerade aktiviteter har genomförts och förvaltningen har skapat hållbara strukturer för att fortsätta förändringsarbetet inom ordinarie verksamhet.

Inläsnings effekt på grund av besittningsrätt

Ett stort antal brukare har genom åren fått besittningsrätt i sina lägenheter samtidigt som de inte har möjlighet att ta över kontraktet till ett förstahandskontrakt. Detta

har medfört ett tryggt och långvarigt boende för brukarna. Dock leder detta till en inlåsningsseffekt i nuvarande hemlöshetssituation eftersom andrahandsavtalet inom blockförhyrda lägenheter inte är möjligt att omvandla till ett förstahandskontrakt.

I juni 2022 genomförde socialförvaltning Sydväst en kartläggning av omfattningen av hushåll med besittningsskydd. Kartläggningen visade att 149 hushåll av totalt cirka 670 hushåll hade besittningsskydd. Av de 149 hushållen var 110 personer 55 år eller äldre. Utifrån kartläggningen pågår ett utvecklingsarbete kring hanteringen av hyresfrågor, detta för att förebygga att fler hushåll får besittningsrätt.

Ersätta blockförhyrda kategoribostäder mot integrerade lägenheter

Tre blockförhyrda fastigheter har bytts ut i Änggården vilket har inneburit ett positivt resultat framförallt för gruppen unga inom stödboende som fått fler integrerade lägenheter, tryggare boende och en bättre kvalitet genom bemanning dygnet runt. Under 2022 har det varit lägre beläggning i flera av de blockförhyrda lägenheterna. Det finns därför behov av att se över insatsinnehållet alternativt att lämna ytterligare fastigheter. Det finns ett förslag på att lämna ett block med 32 lägenheter på Alice Bonthronsgatan och en dialog har påbörjats med fastighetsägaren. Det bedöms vara positivt för området eftersom det är bristande trygghet och en minskning av antalet lägenheter är ett sätt att öka tryggheten i verksamheten, men även i närområdet.

Alla integrerade lägenheter förmedlas via exploateringsförvaltningen till socialförvaltning Sydväst. Socialförvaltning Sydväst har därför kontinuerliga avstämningsträffar med exploateringsförvaltningen för utbyte av aktuell information och fokus på gemensamma frågor. Bland annat har en gemensam rutin tagits fram med syfte att brukaren ska kunna bo kvar i sin integrerade lägenhet när denne påbörjar ett kommunalt kontrakt. Detta är bra ur brukarsynpunkt eftersom brukaren slipper den osäkerhet som en flytt innebär på vägen ut ur hemlöshet.

Effektivare användning av lägenheter

Arbetet med att skapa och använda en ”lägenhetsbank” inom socialförvaltning Sydväst har påbörjats och bedöms kunna bli ett stöd för att förvaltningens lägenhetsresurser används på ett mer effektivt sätt. Syftet med lägenhetsbanken är att öka flexibiliteten i byte av lägenheter mellan verksamheterna och på det sätt effektivisera användningen av integrerade lägenheter.

Under hösten 2022 fattade socialnämnden Sydväst beslut om förvaltningens lokalförsörjningsplan som på sikt kommer att leda till effektiviserad användning av både lägenheter och kollektiva boenden inom förvaltningen. Det har även skett en förstärkning kring fastighetsfrågorna inom förvaltningen och flera processer kring lokalförbättringar och lokalbyten har påbörjats. Under 2023 kommer även ett funktionsprogram för sociala boenden med stöd tas fram för att säkerställa att boendena är anpassade utifrån målgruppens behov, men också utifrån trygghet och säkerhet.

4.3.2 Utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först

Bakgrund: Stadens arbete med Bostad först startade 2013 som en projektverksamhet och arbetssättet permanentades i samband med att hemlöshetsplanen antogs 2015. Under perioden 2013–2022 har 330 hushåll erbjudits lägenhet via modellen och cirka 70 procent bor kvar med kvar med kommunalt kontrakt eller har tagit över kontraktet. Vid årsskiftet 2022/2023 bor 115 hushåll med ett andrahandsavtal, utöver dessa har 85 hushåll tagit över till egna hyresavtal. Hushåll som har tagit över hyreskontraktet har möjlighet till fortsatt stöd av verksamheten.

Målgruppen som utgörs av personer med lång erfarenhet av akut hemlöshet och med missbruk eller psykisk ohälsa. Förutom att personernas långvariga situation med akut hemlöshet har fått ett slut har också deras övriga livskvalitet påverkats till det bättre.

Med bostaden som bas kan personer sedan få stöd att stärka sin förmåga att hantera det som tidigare hindrat dem från att få och behålla ett eget hem. Den som får en lägenhet inom ramen för Bostad först uppmuntras att formulera hur hen vill komma tillbaka till ett självständigt och socialt integrerat liv. Det kan handla om stöd kring ekonomi, sysselsättning, utbildning, kontakt med sjukvården eller annat stöd i det vardagliga livet. Utifrån detta får den boende erbjudande om olika insatser för att komma tillrätta med missbruk eller psykiska ohälsa.

Andelen kvinnor inom Bostad först är cirka 40 procent. Därutöver har tidigare social resursförvaltning startat Bostad först för unga vuxna, ålder 21–25 år, som är det första i sitt slag i Sverige.

Expansionsmålet för Bostad först är 170 lägenheter totalt, det vill säga antalet pågående andrahandshyresavtal med målgruppen inom Bostad först. Detta innebär att det behövs ytterligare cirka 70 lägenheter för att nå målet. Därefter kommer varje lägenhet vid uppsägning eller överlåtelse till eget hyresavtal att ersättas med ny lägenhet.

Det startades en ledningsgrupp 2017 för Bostad först i Göteborg med representanter från stadsdelar, Förvaltnings AB Framtiden och fastighetskontoret. Syftet med ledningsgruppen är att leda och följa upp stadens samlade Bostad först-verksamheter, bereda frågor om expansion och frågor inför beslut om förändrad inriktning. Därutöver finns en referensgrupp som syftar till erfarenhetsutbyte och metodutveckling. De idéburna organisationer som arbetar med Bostad först är adjungerade till ledningsgruppen och referensgruppen.

[En handbok om Bostad först har tagits fram av Sveriges stadsmissioner](#)
[En skrift om Bostad först har tagits fram av Sveriges Kommuner och Regioner SKR](#)

Åtgärd: Socialnämnd Sydväst ska, tillsammans med medverkande parter, fortsätta att utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först genom att ta fram gemensamma riktlinjer för arbetet. I takt med att antalet personer och lägenheter inom Bostad först utökas är det särskilt angeläget att metod och arbetssätt kvalitets-säkras. Staden behöver även stärka den enskildes möjligheter att ingå i olika sociala sammanhang.

Medverkande parter: Fastighetsnämnden, socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, idéburna organisationer, Förvaltnings AB Framtiden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först	Socialnämnd Sydväst	Klart

Åtgärden att utveckla stadens arbete utifrån modellen Bostad först kan ses som slutförd. En stadengemensam rutin har tagits fram och implementerats¹⁴. Syftet med rutinen är att tydliggöra ansvarsområden för socialförvaltningarna, exploateringsförvaltningen och Förvaltnings AB Framtiden samt att främja likabehandling inom målgruppen. Detta har ökat möjligheten att kvalitetssäkra metoden och arbetssättet. Det har även medfört ett utökat äskande av lägenheter till målgruppen för 2022. Det har också beslutats om omstrukturering av befintliga lednings- och samverkansgrupper, vilket kommer att bidra till en tydligare struktur för framtida utveckling inom Bostad först. Detta innebär inte att utvecklingsarbetet inom Bostad först stannar av. Göteborgs Stad har dessutom erhållit statliga medel för det fortsatta arbetet med att utveckla Bostad först.

Bostad först riktar sig till personer med komplexa problem och som befunnit sig i hemlöshet länge. Arbetssättet är beprövat och evidensbaserat. Bostad först har under året fått stor uppmärksamhet i Sverige då regeringen i juli 2022 presenterade fyra mål i en nationell hemlöshetsstrategi¹⁵. Ett av målen är att *Bostad först bör införas nationellt*. Socialstyrelsen har därigenom fått ett riktat uppdrag att främja den nationella utvecklingen av Bostad först samt statsbidragsmedel att fördela till kommunerna för uppstart och förstärkning av metoden Bostad först.

Statsbidrag för att utöka eller förbättra verksamhet

Göteborgs Stad har sökt och erhållit statsbidrag under 2022 för en projektanställning under tre månader med fokus på att utreda förutsättningar för att arbeta med Bostad först i blockförhyrda lägenheter och att erbjuda information, dialog och utbildning. Regeringen har utlyst medel att söka för 2023 och socialförvaltning Sydväst arbetar med framtagandet av ett förslag om vilka aktiviteter förvaltningen avser att ansöka medel för. Förslagen har samlats in via samverkansgruppen för Bostad först och förankrats i nätverket för avdelningschefer inom vuxen och försörjningsstöd innan beslut fattades i Bogrupper. Förslagen gäller medel för en utvecklingsledartjänst inom Bostad först, utbildningar till personal och brukare, förstärkning av förvaltare inom exploateringsförvaltningen samt en extern utvärdering av nuvarande Bostad först-verksamhet. Beslut om tilldelning av statsbidraget förväntas fattas under kvartal 1, 2023.

Samverkansgrupp ersätter ledningsgrupp och referensgrupp

Socialförvaltningen Sydväst ingår i Bogrupper som bland annat arbetar med att leda och följa upp stadens samlade Bostad först-verksamheter, bereda frågor om expansion och frågor inför beslut om förändrad inriktning. Under hösten 2021 beslutades om en förändring av grupperna med anledning av ny nämndorganisation

¹⁴ Rutinen återfinns som styrande dokument i Göteborgs Stad och som komplement till rutinen finns även en processbeskrivning kopplad till socialtjänstprocessen i välfärdens processer (stadens kvalitetsledningssystem).

¹⁵ [Nationell hemlöshetsstrategi ska motverka hemlöshet - Regeringen.se](#)

samt upphandling av två idéburna organisationer. I stället för en ledningsgrupp och en referensgrupp har en samverkansgrupp skapats (4.4.3). Samverkansgruppen leds av socialförvaltning Sydväst. Deltagare är representanter för socialförvaltningarna, idéburna organisationer, SPINK (samlad placerings- och inköpsfunktion), exploateringsförvaltningen, Störningsjouren och AB Framtiden.

Förutom erfarenhetsutbyte är syftet med samverkansgruppen att integrera modellen Bostad först med rutiner och arbetssätt, följa upp beslutade rutiner och arbetssätt samt identifiera frågor som behöver lyftas för beslut och lämna förslag till beslut till aktuell ledningsgrupp. Deltagarna i samverkansgruppen har ett uppdrag att vara ambassadörer för metoden inom den egna organisationen samt en länk för de frågor och utmaningar som uppstår mellan de olika aktörerna.

Stor efterfrågan av Bostad först-lägenheter

Det har varit en stor efterfrågan av Bostad först-lägenheter under 2022, vilket medförde att förvaltningen i mitten av november 2022 beslutade om remisspaus året ut. Detta för att undvika för långa väntetider. Under 2022 har 71 remisser inkommit till förvaltningen via SPINK. Av dessa har 49 personer flyttat in i Bostad först-lägenhet, varav 33 personer får stöd via Bostad först Göteborg och 16 personer får stöd via upphandlade aktörer. Övriga remissförfrågningar har antingen återtagits eller bedömts inte tillhöra målgruppen.

Nivån på stödet i Bostad först är indelat i olika faser. I december 2022 fanns 114 personer i stödfas två - andrahandsavtal med exploateringsförvaltningen. Stödfas ett utgör perioden från beslut till inflyttning, där befann sig sex personer. För de som behöver fortsatt stöd efter övertagande av hyresavtalet kan stöd i fas tre utgå. I denna fas befann sig 24 personer.

Under 2020–2022 har 126 lägenheter erbjudits till Bostad först. Målet för 2022 var att 70 nya lägenheter skulle tillföras målgruppen, vilket inte uppnåddes. Totalt förmedlades 51 lägenheter under 2022, vilket är det högsta antalet lägenheter till Bostad först sedan 2013. Under 2022 erhöll 17 hyresgäster överlåtelse till eget hyresavtal. Dock ökade antalet uppsägningar, från 14 hyresgäster 2021 till 21 hyresgäster 2022. Detta uppmärksammades i Bogrupperna vilket ledde till ett uppdrag till Samverkansgruppen att undersöka orsaker och komma med förslag på åtgärder. Uppdraget påbörjades i december och en enkät håller nu på att utformas för att undersöka orsakerna i varje klientärende.

4.3.3 Samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdensanstalt eller behandlingshem

Bakgrund: För personer som saknar bostad vid utskrivning från sjukhus, villkorlig frigivning efter avtjänat fängelsestraff eller avslutad vistelse på behandlingshem är det viktigt med insatser som minskar risken för återfall i missbruk, psykisk ohälsa och/eller kriminalitet. Här är bostad, sysselsättning och försörjning viktiga insatser. För att personen ska få tillgång till dessa insatser, som ges av olika huvudmän, krävs en samordning av insatserna i god tid inför utskrivning.

Det finns en gemensam riktlinje för in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Västra Götaland. Vid behov av samordnade insatser efter utskrivning,

och om personen samtycker till det, ska en samordnad individuell plan (SIP) upprättas. I planen ska det framgå vilken aktör som ansvarar för vilka insatser.

Den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan kommun och kriminalvård vid utredningar om kontraktsvård och placeringar för vårdvistelser är styrande för hur socialtjänsten och kriminalvården ska samverka vid vårdvistelse och kontraktsvård. I samband med kontraktsvård och vårdvistelse ska en gemensam plan upprättas tillsammans med personen. Socialtjänsten är ansvarig för fortsatt samordning och för att uppföljning sker av planen utifrån personens behov. Sjukvården kan vara en viktig part i planering av den fortsatta vården. I de fall sjukvården deltar gäller rutiner för samordnad individuell plan (SIP).

Även efter avslutad vistelse på behandlingshem är det viktigt att personen får tillgång till insatser som minskar risken för återfall och ger goda förutsättningar att återvända till vardagen med bevarad drogfrihet/nykterhet. Också här är bostad, sysselsättning och försörjning viktiga insatser. Inför planerad utskrivning från behandlingshem bör en plan för utslussning och insatser efter avslutad behandling upprättas. Vid behov av insatser från annan huvudman ansvarar socialtjänsten för att initiera behov av samordnad planering. Sjukvården kan vara en viktig part i planering av den fortsatta vården. I de fall sjukvården deltar gäller rutiner för samordnad individuell plan (SIP). Det finns ingen särskild förtur till lägenhet för personer som skrivs ut från institution men de kan få lägenhet med kommunalt kontrakt via samarbetsavtalet på samma villkor som andra förtursgrupper.

Åtgärd: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen ska, tillsammans med medverkande part, säkerställa att den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan kommun och kriminalvård vid utredning om kontraktsvård och vid placering för vårdvistelse följs. Samarbetet ska initieras i god tid och båda parter ska ta ett aktivt ansvar för samverkan. En gemensam plan ska upprättas tillsammans med den enskilde. Socialtjänsten är ansvarig för fortsatt samordning och för att uppföljning sker av planen utifrån den enskildes behov.

Medverkande part: Kriminalvården Göteborg.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem	Socialnämnd Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen	Klart

Åtgärden att samordna insatser vid utskrivning från sjukhus, kriminalvårdsanstalt eller behandlingshem kan ses som slutförd. Den gemensamma riktlinjen för samverkan mellan Göteborgs Stad och Kriminalvården vid utredning om kontraktsvård och vid placering för vårdvistelse har uppdaterats och en ny version är beslutad av Psyksam 2020-04-21. Psyksam är en arbetsgrupp under Temagrupp Psykiatri med uppdrag att belysa och analysera avvikelser i samverkan och föreslå förändringar för att minska brister och förbättra samverkan mellan Göteborgs Stad, Västra Götalands regionen och Kriminalvården kring individer med missbruk/beroende och/eller psykisk ohälsa.

Uppföljning visar att riktlinjen är känd i berörda verksamheter och att följsamheten är hög. I uppföljningen framgår även att det finns ett behov av att förtydliga riktlin-

jen för samverkan gällande planering av den enskildes boende inför villkorlig frigivning och vilket stöd den enskilde kan få av Kriminalvården i sitt bostads-sökande. Socialförvaltningarna ser även ett behov av att öka Kriminalvårdens kunskap kring socialtjänstens uppdrag och den enskildes rätt till bistånd till boende enligt 4 kapitlet 1 § Socialtjänstlagen. Dessa utvecklingsbehov har lyfts in i Psyksam för dialog med Kriminalvården.

4.4 Fokusområde 4 – Bostadsförsörjning för alla

Bakgrund: Hemlöshetsfrågan befinner sig i skärningspunkten mellan socialtjänstens ansvar och det ansvar som vilar på kommunen, att skapa förutsättningar för en bostadsförsörjning för alla. Hemlöshetens orsaker är flera och lösningarna behöver anpassas därefter.

Hemlöshetens utveckling i Göteborg, och även nationellt, visar på en ökning av andelen hushåll i hemlöshet som saknar social eller medicinsk problematik (strukturell hemlöshet). Den strukturella hemlösheten förklaras främst av situationen på bostadsmarknaden där bostadsbyggandet inte hållit jämna steg med befolkningsutvecklingen. Hushåll med sämre ekonomiska förutsättningar samt bristande förankring och kontaktnät hamnar ofta i olika tillfälliga boendelösningar.

Bostadsbristen bidrar även till trångboddhet, framför allt i områden i nordost och på Hisingen. Bland de personer som befinner sig i akut hemlöshet är närmare 65 procent födda utomlands. En stor andel av dessa personer utgörs av anknytningsfamiljer och självbosatta nyanlända som inte lyckats ordna en bostad på egen hand. Avsaknad av en egen bostad är en försvårande omständighet för nyanländas möjlighet till integration. Bostadsbristen gör det därmed svårare för kommunen att nå målen i arbetet för en mer jämlik stad.

Lösningen på den strukturella delen av hemlösheten står inte att finna inom socialtjänsten. Istället behöver lösningarna ta sin utgångspunkt i den generella bostadsförsörjningen. Enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar ska varje kommun planera för bostadsförsörjningen i syfte att skapa förutsättningar för alla kommuninvånare att leva i goda bostäder.

Göteborgs Stad har fastställt riktlinjer för bostadsförsörjning, som under 2020 kommer att revideras. En viktig utgångspunkt i arbetet blir fördjupade analyser och strategier för säkra tillgången av bostäder för hushåll som idag har en svag ställning på bostadsmarknaden. Det handlar dels om att öka byggtakten generellt, men även att utveckla bostadsförsörjningen för att fler hushåll med lägre inkomster får tillgång till en bostad¹⁶.

Bostadsförsörjningen är ett komplext fält som ska hantera en rad olika behov. Det pågår ett intensivt arbete i staden för att öka bostadsbyggandet, som nu börjar ge effekt. Under 2018 färdigställdes 3 200 bostäder vilket är den högsta nivån sedan miljonprogrammet. Bedömningen framåt visar på en ytterligare ökning med ett färdigställande om 4000–5000 bostäder per år under 2019 och 2020.

¹⁶ En viktig förutsättning för bostadsförsörjningen är att fastighetsägarnas villkor för godtagbara inkomstkällor vidgas till att även omfatta inkomst från exempelvis försörjningsstöd och sjukförsäkring. I detta avseende har Förvaltnings AB Framtiden tagit ett viktigt beslut som innebär att allmännyttan i Göteborg har tagit bort samtliga inkomstkrav.

Fastighetsnämnden har ett mål om ett färdigställande av 20 000 bostäder fram till 2022. En väsentlig osäkerhetsfaktor i sammanhanget är utvecklingen av konjunkturen.

Möjligheterna att tillgodose bostadsbehoven på kort sikt sker främst genom omsättningen inom det befintliga bostadsbeståndet, där det finns en stor andel hyresrätter med lägre hyresnivåer. Nyproduktionen bidrar till en ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Sammantaget ska nyproduktionen av bostäder och omsättningen i det befintliga bostadsbeståndet resultera i ett blandat utbud av bostäder, som möjliggör en bostadsförsörjning för en rad olika gruppers behov och förutsättningar.

Att socialtjänsten utifrån dess yttersta ansvar tvingas lösa boendesituationen för personer som inte tillhör målgruppen riskerar att ta resurser från arbetet med de mest utsatta individerna. Ett markant ökat utbud av bostäder medför att fler kan lösa sin boendesituation på egen hand och antalet personer som söker hjälp av socialtjänsten minskar.

Byggaktörernas förmåga och vilja till socialt ansvarstagande är av stor betydelse när fastighetsnämnden anvisar mark för byggande. Fastighetsnämnden begär att byggaktörer upplåter bostäder för kommunens boendesociala arbete. Detta sker antingen genom den avsedda nyproduktionen eller i byggaktörens övriga befintliga bostadsbestånd. Att värna och utveckla tillflödet av lägenheter från kommunala och privata fastighetsägare är avgörande i arbetet för att motverka hemlöshet.

4.4.1 Säkra tillgången till bostäder för hemlösa

Bakgrund: Staden har ett väl utvecklat system med förtursverksamhet till bostad för hushåll som på grund av sociala eller medicinska skäl inte själv kan ordna med bostad. Socialtjänsten skickar årligen in cirka 600 remisser (2015–2018) om kommunalt kontrakt till fastighetskontoret. Cirka 80 procent av remisserna godkänns. Efter godkänd remiss hyr hushållen en lägenhet i andrahand av kommunen. Efter 18 månaders fungerande boende inleds ett överlåtelseförfarande. Det är framför allt de kommunala bostadsföretagen som levererar lägenheter till kommunens förtursverksamhet, men under senare år har antalet och andelen lägenheter från privata bostadsföretag ökat.

Fastighetskontoret äskar årligen lägenheter från de kommunala bostadsföretagen för olika boendesociala behov. Därutöver ska privata byggaktörer som har fått markanvisning på kommunens mark lämna lägenheter utifrån kommunens behov. Lägenheterna kan lämnas ur befintligt bostadsbestånd eller i nybyggnationen. Arbetet med att säkra tillgången till lägenheter behöver kontinuerligt följas upp och säkras utifrån aktuella behov. Att värna och utveckla tillflödet av lägenheter från kommunala och privata bostadsföretag är avgörande i arbetet för att motverka hemlöshet.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, fortsatt säkra tillgången till lägenheter för hushåll som av sociala eller medicinska skäl inte kan ordna en bostad på egen hand.

Medverkande parter: Förvaltnings AB Framtiden, privata bostadsföretag,

socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Säkra tillgången till bostäder för hemlösa	Fastighetsnämnden	Klart

Åtgärden att säkra tillgången till bostäder för hemlösa kan ses som slutförd. Under planperioden 2020–2022 har det förmedlats 968 lägenheter med kommunala kontrakt till hushåll som av sociala eller medicinska orsaker inte kan ordna en bostad på egen hand. Detta för att säkerställa tillgången till bostäder för hemlösa hushåll som kommunen har ett särskilt ansvar för enligt socialtjänstlagen. Av dessa lägenheter har 126 riktats till målgruppen inom Bostad först och 219 lägenheter har riktats till målgruppen inom F100¹⁷.

De kommunala bostadsbolagen lämnar majoriteten av lägenheterna

Majoriteten av lägenheterna som förmedlats med kommunala kontrakt till hushåll med särskilda behov kommer från de kommunala bostadsbolagen. De privata bostadsbolagen har bidragit med 15 procent av de förmedlade lägenheterna. Privata bostadsbolag har också bidragit med drygt 100 genomgångslägenheter till kommunanvisade flyktingar enligt bosättningslagen under 2020–2022.

Utöver de förmedlade lägenheter med kommunala kontrakt har de kommunala bostadsbolagen bidragit med ytterligare cirka 250 lägenheter till strukturellt hemlösa barnfamiljer under perioden 2020–2022. Av dessa lägenheter har 70 procent förmedlats med andrahandskontrakt inom projektet Barnfamilj med korttidsavtal och resterande 30 procent med egna hyreskontrakt inom barnfamiljssatsningen.

Färre remisser från socialtjänsten

Antalet remisser från socialtjänsten har minskat succesivt med cirka 35 procent sedan 2019. Socialförvaltningarna själva lyfter bland annat nogsammare biståndsbedömningar av vilka hushåll som har rätt till bistånd och aktivare handläggning av bostadsärenden som orsaker till att behovet av kommunala kontrakt minskat. Detta har lett till att fler hushåll löst boendefrågan på egen hand. Även ett mer aktivt arbetssätt med boenderådgivning och boendecoachning från socialförvaltningarnas sida har medfört att fler hushåll har kunnat ordnat boende på egen hand. Därutöver visade stadens hemlöshetskartläggning för 2022 att antalet hemlösa i Göteborg har minskat med 36 procent, jämfört med 2019 års mätning.

Projekt för att motverka och minska antalet barn i akut hemlöshet

Under 2021 startade projektet Barnfamilj med korttidsavtal för att motverka och minska antalet barn i akut hemlöshet. Inom projektet erbjuds lägenheter med korttidskontrakt under 18 månader till barnfamiljer som är placerade eller ska placeras i nödbiståndsboende. Utöver barnfamiljer som avflyttar från genomgångslägenheter, men inte har löst sitt nästa boende, så kan andra strukturellt hemlösa barnfamiljer

¹⁷ Inom ramen för F100 erbjuder Göteborgs Stad sedan 2007 förtur till lägenheter i ordinarie bostadsbestånd för personer med psykisk, neurologisk, intellektuell eller neuropsykiatrisk funktionsnedsättning. Personerna ska ha behov av boendestöd eller andra insatser för att klara sin vardag och bedöms med detta stöd klara av att bo i egen lägenhet och följa hyreslagen. På grund av sin funktionsnedsättning saknar personerna förmåga att ordna en bostad på egen hand.

som är placerade i nödbiståndsboende nomineras till korttidsavtal. Projektet omfattar cirka 350 lägenheter under perioden 2021–2023 och hittills har cirka 180 barnfamiljer flyttat in. Projektet är en samverkan mellan AB Framtiden, socialtjänsten och exploateringsförvaltningen. AB Framtiden levererar lägenheterna, exploateringsförvaltningen förvaltar lägenheterna och socialtjänsten nominerar hushållen och ger föräldrarna stöd i sökandet efter annat boende.

Därutöver har de allmännyttiga bolagens satsning med 700 lägenheter med egna hyresavtal direkt till barnfamiljer i akut hemlöshet under perioden 2016–2019 bidragit till ett minskat antal familjer och barn i akut hemlöshet. Satsningen avslutades 2019 men 67 familjer har flyttat in i sina lägenheter under 2020 och de sista åtta familjerna flyttade in under det första kvartalet 2021.

Ökat behov av lägenheter på ordinarie bostadsmarknad

Göteborgs Stads kartläggning av hemlöshet 2022 visar att hushåll med behov av lägenhet på ordinarie bostadsmarknad (med eller utan kommunalt kontrakt) har i princip minskat succesivt fram tills i år, från 872 hushåll 2019 till 515 hushåll 2021. Kartläggningen 2022 visade dock en ökning med 200 hushåll, och ett behov av 700 lägenheter. Ökningen gällde i huvudsak lägenheter på ordinarie bostadsmarknad utan kommunalt kontrakt. Ett 80-tal av dessa hushåll härleds till projektet Barnfamilj med korttidsavtal. Merparten av dessa hushåll har kommunanvisats enligt bostättningslagen och avflyttat från genomgångsbostäder efter fem års boendetid men inte ordnat annan bostad inför flytten.

Ökat bostadsbyggande

Göteborgs Stad har fastställt program för bostadsförsörjning 2021–2026. Stadens utökade planeringsverksamhet har, tillsammans med en tidigare gynnsam konjunktur, bidragit till ett ökat bostadsbyggande. Under perioden 2019 till 2022 färdigställdes över 20 000 bostäder. Det ökade bostadsbyggandet har medfört att det nu finns runt 300 000 bostäder i Göteborg. Detta har bidragit till att trångboddheten har minskat med sex procent i Göteborg, från 19 650 hushåll 2019 till 18 550 hushåll 2021¹⁸.

Göteborg växte med 9 292 invånare under 2022, vilket är den största befolkningstillväxten sedan 1947. Befolkningstillväxten kan delas upp i två delar, nettoflyttning och födelseöverskott. Nettoflyttningen som motsvarar inflyttning minus utflyttning bidrog med 6 112 personer och födelseöverskottet som är antal födda minus antal döda uppgick till 2 681 personer. En eftersläpning i folkbokföringen, en så kallad justeringspost, bidrog med ytterligare 499 personer till folkökningen¹⁹.

4.4.2 Ta fram handlingsplaner för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder

Bakgrund: Den 1 mars 2016 trädde Bosättningslagen ikraft. Lagen innebär att alla kommuner i landet är ansvariga för att ordna med boende för anvisade nyanlända med kommunplacering. Under perioden 2016–2019 har staden tilldelat de anvisade

¹⁸ Källa: Göteborgs Stad Stadsledningskontoret. Antal trångbodda hushåll i flerbostadshus enligt Boverkets norm 2 (högst 2 personer per rum utöver kök och vardagsrum).

¹⁹ Göteborgs Stad Stadsledningskontoret.

hushållen cirka 1 300 lägenheter. Boendetiden är bestämd till maximalt fyra år för hushåll med endast vuxna och maximalt fem år för barnfamiljer. Under hyrestiden söker hyresgästerna en mer permanent bostad. Lägenheterna är geografiskt jämnt fördelade över staden och 70 procent av lägenheterna ägs av Förvaltnings AB Framtiden, 20 procent av privata bostadsföretag och 10 procent utgörs av övriga boendelösningar.

Under åren 2020–2023 ska cirka 1 300 hushåll ha ordnat annat boende och flytta ut från sin nuvarande lägenhet. Den genomsnittliga kötiden för att få en lägenhet i Göteborg är cirka 5–6 år. Kommunen har inrättat boendeteam för att stödja de nyanlända i sökandet efter bostad. Det är angeläget att kommunen i samverkan med berörda bostadsföretag tar fram en handlingsplan med syfte att minimera riskerna för en ökad akut hemlöshet.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, ta fram en handlingsplan med syftet att minimera riskerna för en ökad akut hemlöshet inför att hyreskontrakten i de så kallade genomgångslägenheterna för anvisade nyanlända löper ut. Handlingsplanen ska särskilt fokusera på de barn som riskerar hamna i akut hemlöshet.

Medverkande parter: socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, kommunala fastighetsbolag, privata fastighetsbolag, förskolenämnden, grundskolenämnden.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Ta fram en handlingsplan för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder	Fastighetsnämnden	Klart

Åtgärden att ta fram en handlingsplan för anvisade nyanlända i genomgångsbostäder kan ses som slutförd. En handlingsplan är framtagen. Syftet med planen är att minimera riskerna för en ökad akut hemlöshet inför att hyreskontrakten i de så kallade genomgångslägenheterna för anvisade nyanlända löper ut. Handlingsplanen fokuserar särskilt på de barn som riskerar att hamna i akut hemlöshet. I oktober 2019 fattade därför fastighetsnämnden beslut om att förlänga boendetiden från maximalt fyra år, till fem år för barnfamiljer. Fastighetskontoret gavs också i uppdrag att intensifiera arbetet med boendecoachning för att minska riskerna för ökad hemlöshet inför att hyresavtalen sägs upp. Handlingsplanen genomförs i samverkan med socialförvaltningar, kommunala och privata fastighetsbolag. Planen har kommunicerats med förskoleförvaltningen och grundskoleförvaltningen.

Boendeteam arbetar med informationsinsatser

Exploateringsförvaltningen har ett boendeteam som arbetar med informationsinsatser till hushållen i genomgångslägenheterna. Teamet ger bland annat hushållen boenderådgivning för att hitta en ny bostad. Boendeteamets rådgivande uppdrag är mer intensivt, i form av boendecoachning, när det gäller barnfamiljer. Utöver boendeteamet finns det olika verksamheter i socialförvaltningarna (till exempel socialtjänsten) som ger boenderådgivning till bostadslösa. Boplats hjälper till med information och registrering för de sökande som har behov av det. Sidan "Söka bostad" på goteborg.se administreras av Boplats. Här finns boenderådgivning och viss information finns även på olika språk.

Uppföljning av hushåll som avflyttat

Uppföljning visar att cirka 1 300 hushåll avflyttat från genomgångsbostäder. Av dessa hushåll har cirka 850 avflyttat efter uppsägning från fastighetskontoret, medan resterande cirka 420 hushåll sagt upp hyresavtalet på egen hand. Av vuxenhushållen som har sagts upp av fastighetskontoret till avtalstidens utgång har 80 procent ordnat annat boende som inneboende eller bostad med första- eller andrahandsavtal. Av de hushåll som har ny bostad/adress har 17 procent lämnat Göteborg, av dessa bor 78 procent kvar i Västra Götaland. Av barnfamiljerna som har sagts upp av fastighetskontoret till avtalstidens utgång har cirka 50 procent ordnat egen bostad med första- eller andrahandsavtal medan ett fåtal har ordnat boende som inneboende. Av de barnfamiljer som har ny bostad/adress har 12 procent lämnat Göteborg, av dessa bor 80 procent kvar i Västra Götaland. Barnfamiljer som inte ordnat annan bostad har vänt sig till socialtjänsten för att nomineras för ny bostad inom projektet Barnfamilj med korttidsavtal (4.4.1). Projektet omfattar barnfamiljer som är placerade i så kallat nödbiståndsboende eller barnfamiljer som ska avflytta från en genomgångsbostad men som inte har ordnat annat boende.

4.4.3 Tydliggöra rollerna inom hemlöshetsområdet

Bakgrund: Hemlöshetsplanen anger den långsiktiga inriktningen och målsättningen i stadens arbete. Arbetet mot hemlöshet behöver vara långsiktigt och systematiskt. Utgångspunkten är att arbetet, där så är möjligt, sker utifrån beprövad erfarenhet eller evidens. Berörda organisationer inom hemlöshetsområdet behöver kontinuerligt arbeta med metodutveckling och omvärldsbevakning utifrån sina respektive roller. Erfarenheter ska spridas i staden genom befintliga samverkansgrupperingar.

Arbetet för att motverka hemlöshet involverar en bredd av aktörer och samverkanspartners. Internt i kommunen är det främst fastighetskontor, socialförvaltningar och de kommunala bostadsföretagen som är berörda. Andra nyckelaktörer är idéburna organisationer, upphandlade företag och privata fastighetsägare.

Kommunen har tagit ett kommunövergripande grepp om hemlöshetsfrågan på direktörs och VD-nivå, det finns sedan 2006 en ledningsgrupp för bostadsförsörjning för särskilda grupper till vilken en rad undergrupper rapporterar. I mars 2018 inrättade kommunen en samlad planerings- och inköpsfunktion (SPINK) för sektor Individ- och familjeomsorg och funktionshinder med syfte att stärka samordningen av kommunens köp av vård, boende och omsorg (bland annat boendeplatser). På uppdrag av sektorscheferna IFO-FH har SPINK i samverkan med stadsdelar, leverantörer och förvaltningen för inköp och upphandling upprättat en långsiktig inköpsstrategi med bland annat kategoristyrning för IFO-FH. För att säkerställa en fortsatt effektiv samverkan bör en översyn göras avseende syfte och roller för befintliga lednings- och arbetsgrupper med koppling till hemlöshetsområdet.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, genomföra en översyn av befintliga grupper inom hemlöshetsområdet för att tydliggöra syfte

och roller.

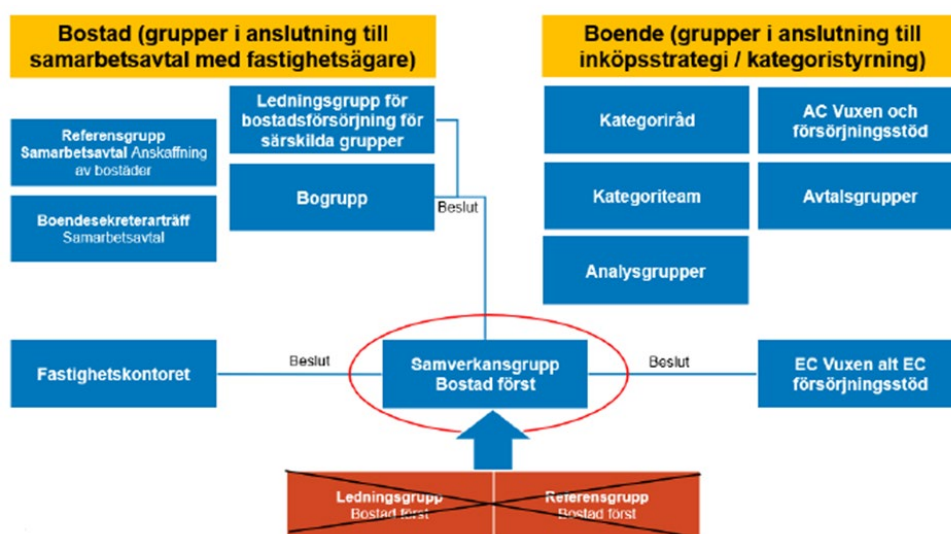
Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, kommunstyrelsen, nämnden för inköp och upphandling.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Tydliggöra roller inom hemlöshetsområdet	Fastighetsnämnden	Klart

Åtgärden att tydliggöra roller inom hemlöshetsområdet kan ses som slutförd. För att säkerställa en fortsatt effektiv samverkan har en översyn gjorts avseende syfte och roller för befintliga lednings- och arbetsgrupper med koppling till hemlöshetsområdet. Att se över vilka grupperingar som har hemlöshetsfrågor på agendan och vart besluten fattas har gjorts i samverkan med flertalet berörda grupper inom hemlöshetsområdet.

Resultatet av översynen är att ledningsgruppen och referensgruppen för Bostad först slås ihop till en samverkansgrupp. Förslaget har diskuterats i grupperingarna och deltagarna är positiva till förslaget. Även Ledningsgruppen för bostadsförsörjning för särskilda grupper och Bogruppern ställer sig bakom förslaget. Socialförvaltning Sydväst, avdelning boende och hemlöshet blir ansvarig för samverkansgruppen. Övriga grupperingar föreslås ligga kvar som tidigare, se bild nedan.

Bilden nedan visar hopslagning av ledningsgruppen och referensgruppen för Bostad först till en samverkansgrupp.

4.4.4 Utveckla kartläggning av hemlöshet

Bakgrund: Arbetet mot hemlöshet förutsätter relevant och tillförlitlig statistik samt uppföljning. Staden har sedan flera år genomfört årliga mätningar av hemlöshetens omfattning och karaktär. Kartläggningar visar hur många hemlösa som finns i Göteborg vid en given tidpunkt och samlar bakgrundsfakta om hemlöshet. Resultatet används som planeringsunderlag av politiker, tjänstemän och andra aktörer för att bättre möta hemlösas behov av bostad, boende och stöd. Stadens kartläggningar har legat till grund för flera satsningar, till exempel tillfördes 30

procent fler lägenheter med kommunalt kontrakt under perioden 2015–2018. Ytterligare två satsningar som har gjorts utifrån stöd i kartläggningar är lägenheter till målgruppen inom Bostad först och lägenheter med egna hyresavtal till målgruppen inom Bostadslösa barnfamiljer.

Hemlösheten ska fortsätta kartläggas utifrån [Socialstyrelsens definition av hemlöshet](#), särskilt fokus ska vara på de hushåll som befinner sig i akut hemlöshet. Definitionen beskriver fyra situationer som personer kan befinna sig i under en kortare eller längre tid. Det är viktigt att betona att definitionen är bred och därför rymmer en stor spännvidd av olika målgrupper, från personer som bor utomhus eller i offentliga utrymmen till hushåll som bor i vanliga lägenheter som kan överlåtas till eget. Staden behöver säkerställa den fortsatta kartläggningen av hemlösheten. För att kunna genomföra kartläggningar måste en ny systemlösning tas fram eftersom nuvarande lösning ingår i en systemmiljö som ska avvecklas på sikt. Utöver detta ska möjligheten till kopplingar med socialtjänstens verksamhetssystem Treserva undersökas.

Åtgärd: Fastighetsnämnden ska, tillsammans med medverkande parter, utveckla stadens kartläggning av hemlöshet. Resultatet av kartläggningarna ska användas som underlag för uppföljning av hemlöshetsplanen och för att öka kunskapen hos politiker, tjänstemän och andra aktörer. Detta för att staden bättre ska kunna möta hemlösas behov av bostad, boende och stöd.

Medverkande parter: Socialnämnderna Centrum, Nordost, Sydväst och Hisingen, nämnden för funktionsstöd, äldre samt vård- och omsorgsnämnden, nämnden för intraservice.

Åtgärd	Ansvarig	Status
Utveckla kartläggning av hemlöshet	Fastighetsnämnden	Klart

Åtgärden att utveckla kartläggning av hemlöshet kan ses som slutförd. Fastighetskontoret har tillsammans med Intraservice, socialförvaltningarna och förvaltningen för funktionsstöd tagit fram en lösning för att hantera kartläggning av hemlöshet för 2022. Lösningen som baserar sig på stadens e-tjänstplattform består av ett nytt formulär för kartläggningen, vilket har ersatt Lotus Notes applikationen som användes tidigare. Socialförvaltningarna, förvaltningen för funktionsstöd och äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen identifierar personer och hushåll som ska ingå i kartläggningen samt ansvarar för den information som rapporteras. Fastighetskontoret ansvarar för kartläggningen och sammanställer resultatet.

Syftet med kartläggningen är att kunna följa hemlösheten över tid samt analysera vilka insatser som ger effekt. Kartläggningen ligger också till grund för årligt äskande av lägenheter för kommunala kontrakt från allmännyttan och för satsningar med lägenheter till målgruppen inom Bostad först och strukturellt hemlösa barnfamiljer.

Socialstyrelsen har fått regeringens uppdrag att kartlägga hemlöshetens omfattning och karaktär i Sverige 2023. Socialstyrelsen genomför en enkätundersökning under vecka 16, 17–23 april. Resultaten blir ett underlag för arbetet med att förebygga och motverka hemlöshet och ska beskriva utvecklingen sedan den senaste kartläggningen 2017. Den riktar sig bland annat till socialtjänstens enheter och

verksamheter som kan komma i kontakt med personer i hemlöshet. Detta innebär att staden avstår från att genomföra en lokal kartläggning av hemlöshet under 2023.